

GHID DE RESURSE PENTRU OFIȚERI DE POLIȚIE

Standardele Consiliului Europei privind
infracțiuni motivate rasial și nediscriminarea,
cu accent pe romi și *travellers*

2022

Roma and Travellers

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

GHID DE RESURSE PENTRU OFIȚERI DE POLIȚIE

Standardele Consiliului Europei privind
infracțiunile motivate rasial și nediscriminarea,
cu accent pe romi și *travellers*

Dezideriu Gergely
Theodoros Alexandridis

CUPRINS

SECȚIUNEA 1	9
1. ROMII ȘI TRAVELLERS	9
1.1 TERMINOLOGIA UTILIZĂ DE CONSILIUL EUROPEI PRIVIND ROMII ȘI TRAVELLERS	11
1.2 PROVOCĂRI ȘI PROBLEME CU CARE SE CONFRUNTĂ ROMII ȘI TRAVELLERS ȘI RĂSPUNSUL INSTITUȚIONAL LA NIVEL EUROPEAN ÎN TIMPUL PANDEMIEI DE COVID-19	12
1.3 GRUPURILE VULNERABILE ȘI MUNCA DE POLIȚIE	16
SECȚIUNEA 2	21
2. STEREOTIPURI, PREJUDECĂȚI ȘI ATITUDINI ANTIROME	21
2.1 STEREOTIPURI ȘI PROBLEME LEGATE DE ROMI	21
2.2 STEREOTIPURI LEGATE DE ROMI LARG RĂSPÂNDITE	22
2.3 REFERIRI STEREOTIPE LA ROMI ÎN CAUZELE PREZENTATE ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	24
SECȚIUNEA 3	31
3. STANDARDE ȘI ORGANISME ALE CONSILIUL EUROPEI RELEVANTE PENTRU ACTIVITATEA POLIȚIEI	31
3.1 INSTRUMENTE ȘI PRINCIPII PRIVIND ACTIVITATEA POLIȚIEI	31
3.2 INSTITUȚIILE CONSILIULUI EUROPEI RELEVANTE PENTRU ACTIVITATEA LEGATĂ DE DREPTURI OMULUI	34
3.3 CONVENȚIA EUROPEANĂ PRIVIND DREPTURILE OMULUI ȘI CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI	37
SECȚIUNEA 4	49
4. STANDARDELE CONSILIULUI EUROPEI PRIVIND NEDISCRIMINAREA RELEVANTE PENTRU ACTIVITATEA POLIȚIEI	49
4.1 PRINCIPII ȘI INSTRUMENTE PRIVIND NEDISCRIMINAREA	49
4.2 FORME DE DISCRIMINARE ÎN DREPTUL EUROPEAN RELEVANTE PENTRU POLIȚIE	51
4.3 VIOLENȚA PROVOCATA DE ATITUDINI DISCRIMINATORII ȘI OBLIGAȚII RELEVANTE PENTRU POLIȚIE	54
SECȚIUNEA 5	59
5. INFRAȚIUNI CU MOTIVAȚIE RASIALĂ ÎN JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	59
5.1 DEFINIREA ȘI ÎNȚELEGEREA CONCEPTULUI DE INFRAȚIUNI MOTIVATE RASIAL ȘI INCIDENTE RASISTE	59
5.2 TIPOLOGIA INFRAȚIUNILOR CU MOTIVAȚIE RASIALĂ ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	61
ANEXA 1	77
1. GRUPURI VULNERABILE, STEREOTIPIURI, ACTIVITATEA POLIȚIEI	77
1.10 SELECȚIE A JURISPRUDENȚEI CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	78
ANEXA 2	80
2. PROBLEME LEGATE DE DREPTURILE OMULUI REFERITOARE LA ROMI ȘI ACTIVITATEA POLIȚIEI	80
2.10 SELECȚIE A JURISPRUDENȚEI CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI	83
ANEXA 3	84
3. DISCRIMINARE, ACTIVITATEA POLIȚIEI	84
3.1 INSTRUCȚIUNI SAU PROTOCOALE SELECTIVE PENTRU INVESTIGAREA INFRAȚIUNILOR MOTIVATE RASIAL ȘI A ALTOR INFRAȚIUNI MOTIVATE DE URĂ	86
ANEXA 4	88
4. SELECȚIE DE INSTRUCȚIUNI SAU PROTOCOALE PENTRU INVESTIGAREA INFRAȚIUNILOR MOTIVATE RASIAL	88
ANEXA 5	91
4. PROGRAM DE FORMARE - PROPUNERE	91

Pictograme interactive și hyperlinkuri (explicație)

DETALII SUPLIMENTARE

ACCESAȚI PAGINA WEB

DESCĂRCAȚI DOCUMENTUL

URMĂRIȚI MATERIALUL VIDEO

SCURTE OBSERVAȚII

TEXT ÎNGROȘAT

LINK LA UN DOCUMENT

1. Romi și travellers

1.1 Terminologia folosită de Consiliul Europei pentru romi și travellers

Termenul „romi și travellers” este folosit la Consiliul Europei pentru a desemna generic marea diversitate a grupurilor acoperite de activitatea organizației în acest domeniu: **sinti/manuși, calé, kaale, romanichel, băieși/rudari, egipteni balcanici (egipteni și așcali), grupurile estice (dom, lom si abdal) și grupuri precum travellers, ieniș, populațiile desemnate prin termenul administrativ „Gens du voyage”, precum și persoanele care se identifică drept țigani.**

FIȘE INFORMATIVE DESPRE
ISTORIA ROMILOR

Numele grupurilor de romi

„Romi” este termenul generic folosit la nivel internațional de la primul Congres Mondial de la Londra, în 1971, când reprezentanții acestor comunități au adoptat, de asemenea, 8 aprilie drept Zi Internațională a Romilor, un imn (Gelem, Gelem) și un steag care reprezintă un popor, nu un stat cu frontiere definite.

Steagul romilor: culoarea albastru simbolizează cerul, libertatea, spiritualitatea, ceea ce este etern; verdele simbolizează natura, pământul și aspectele tangibile ale vieții. Roata roșie cu 16 spițe simbolizează, pe de o parte, căruța cu coviltir trasă de cai, călătoria, dezvoltarea și progresul, dar se referă și la originea indiană a romilor, „patria” lor de unde au emigrat încă din secolul al IX-lea, roata fiind inspirată de chakra, care se regăsește pe steagul indian și care are 24 de spițe, la fel ca numărul de ore dintr-o zi. [sursa: *Fișe informative ale Consiliului Europei despre romi*]

„Țigan” este considerat de asociațiile internaționale de romi un termen străin, legat de stereotipuri negative, paternaliste, perceput a fi peiorativ și jignitor de majoritatea persoanelor vizate (deși este adevărat că acest lucru poate depinde în mod semnificativ de contextul în care este folosit). În unele țări, termenul de „țigani” sau echivalentul său național nu are conotații negative sau este acceptat de persoanele în cauză.

Ghidul de resurse „DOSTA” al Consiliului Europei privind combaterea atitudinilor antirome subliniază că termenul de „țigan” în sine este mărturia unei identificări negative a romilor. **„Țigan” nu este un termen științific folosit pentru a desemna statutul etnic al romilor, ci mai degrabă o denumire socială derivată dintr-o istorie de marginalizare socială și rasism instituțional.**

ROMII SI POPULAȚIILE TRAVELLERS DIN EUROPA

„Rom” înseamnă „bărbat din etnia romă” sau „soț”, în funcție de varianta limbii romani sau de autor. Forma feminină de la „rom” în limba romani este „romni”.

Romii înșiși sunt împărțiți în subgrupuri, unele derivate din ocupațiile tradiționale (căldărari, lovări, gurbeti, ciurari, ursari etc.). Aceștia vorbesc variante ale limbii romani („romani čhib”).

FIȘE INFORMATIVE
DESPRE ISTORIA
ROMILOR

Numele grupurilor de romi derivate din ocupația tradițională

Ajdžides

„dresori de urși”
Din turc. ayı
„urs”

Colari

„vânători de
covoare”
Din rom. „țoală”

Căldărari

„Confecț. de căldări”, oale
Din rom. „căldare”

Mečkara

„Dresori de urși”
Din bg. мечка „urs”

Ciurari

„Confecț. de site”
Din rom. „ciur”

Keserišta

„Tocilari”, din mag. köszörűs
„polizor/șlefuitor”

Ursari

„Dresori de urși”
Din rom. „urs”

Fandari

„Soldaț”
Din gr. φαντάροσ
„soldat”

Kovači

„Fierari”
Din slavul kovač „fierar”

Aurari

„Prelucrători de aur”
Din rom. „aur”

Kanaloš

„Confecț. de linguri”
Din mag. kanál „lingură”

Lovari

„Negustori de cai”
Din mag. ló „căl”

Rudari

„Mineri”
Din slavul rudar „miner”

Sepetdži

„Producători de coșuri”
Dint turc. sepetçi
„producător de coșuri”

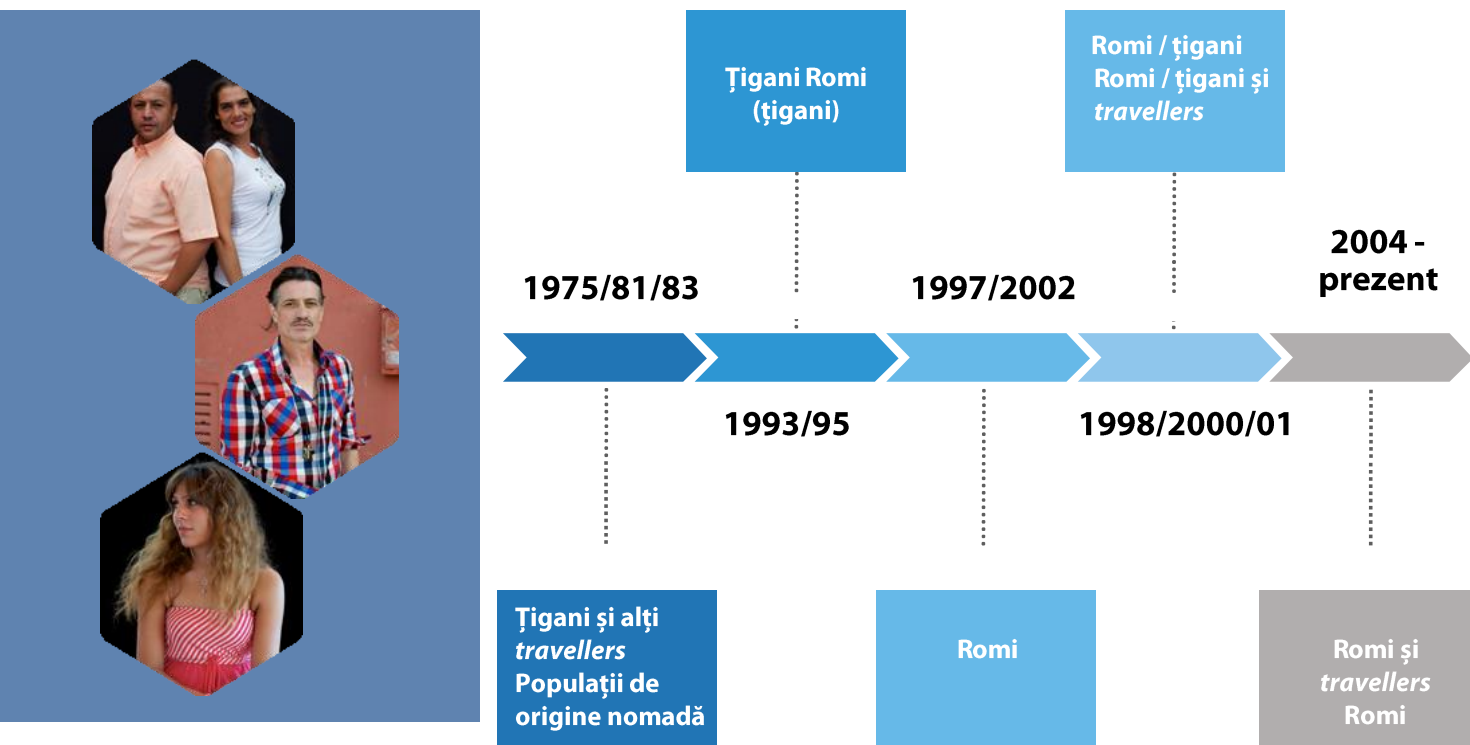
„Sinto” provine de la cuvântul „Sind” (un vechi nume indian). Sinti se găsesc în primul rând în regiunile de limbă germană (Germania, Elveția, Austria). În Franța, ei mai sunt numiți *manuși* (manouches) din cuvântul romani manus, care înseamnă „a fi om/un om”.

„Kale”, adică „negru” în romani, numiți mai frecvent „gitanos” sau „țigani spanioli”, trăiesc în Peninsula Iberică și în sudul Franței. Există un grup „Kaalé” în Finlanda și există Kale în Țara Galilor.

„Romanichel” este derivat din romani „romani čel”, care înseamnă romi. Romanichelii trăiesc în Regatul Unit, în principal în Anglia sau în sudul Țării Galilor.

„Travellers” se găsesc în Irlanda și Marea Britanie și sunt diferiți din punct de vedere etnic de romi, sinti, kale. La fel ca și populațiile *travellers* irlandeze, ieniș sunt o comunitate indigenă non-romă, care trăiește în principal în Elveția și în unele țări învecinate, care aveau inițial un stil de viață itinerant.

TERMINOLOGIA FOLOSITĂ DE CONSILIUL EUROPEI DE-A LUNGUL TIMPULUI

NUMĂRUL ESTIMAT AL ROMILOR ȘI AL POPULAȚIEI TRAVELLERS DIN EUROPA

Estimarea medie a numărului de romi și *travellers* din întreaga Europă, aria geografică acoperită de Consiliul Europei, este de aproximativ 11 milioane, dintre care 6 milioane trăiesc în cele 27 de state membre ale Uniunii Europene. Estimările pentru întreaga Europă variază de la 8 la 15 milioane, așa că „10 până la 12 milioane” ni se pare a fi cea mai potrivită estimare pentru zona Consiliului Europei.

DATE ȘI FIȘE INFORMATIVE ALE CONSILIUL EUROPEI DESPRE ROMI

Consiliul Europei a elaborat o serie de fișe informative concise despre istoria, cultura, limba și literatura romilor. Aceste fișe informative sunt disponibile în limbile diferitelor state membre ale Consiliului Europei. De exemplu, fișele despre istoria romilor descriu sosirea în Europa a romilor din India, diverse valuri de migrație, asimilarea forțată, deportările, Holocaustul, lagărele de concentrare și politicile de stat sub comunism.

1.2 Provocări și probleme cu care se confruntă romii și *travellers* și răspunsul instituțional la nivel european în timpul pandemiei de COVID-19

SECRETARUL GENERAL AL CONSILIULUI EUROPEI ȘI COMISARUL UNIunii EUROPENE PENTRU EGALITATE, APRILIE 2020

„Unele țări europene au adoptat măsuri care ar putea avea ca rezultat compromiterea în continuare a drepturilor omului ale romilor și împiedicarea accesului lor echitabil la furnizarea de servicii publice de bază [...]. Discursurile instigatoare la ură și relatările false împotriva romilor prezente online sunt din nou în creștere. Mulți romi din Europa continuă să se confrunte cu atitudini antirome, discriminarea și excluderea socio-economică în viața lor de zi cu zi – în ciuda normelor UE și naționale împotriva discriminării. Stereotipurile negative și prejudecățile sunt încă foarte prezente în societatea noastră.” Declarație comună prezentată de Marija Pejčinović Burić, secretarul general al Consiliului Europei, și Helena Dalli, comisarul european pentru egalitate.

Marija Pejčinović Burić
Secretar general al Consiliului Europei

COMISARUL CONSILIULUI EUROPEI PENTRU DREPTURILE OMULUI, 2020

„Romii care trăiesc în locuințe necorespunzătoare și în așezări segregate din Europa sunt printre grupurile cele mai vulnerabile la actuala pandemie de COVID-19. [...] Romii au fost țapi ispășitori și vizați de discursuri instigatoare în diferite locuri în contextul pandemiei de COVID-19. În contextul actual, nu ar trebui să existe loc pentru discursul instigator la ură și măsuri discriminatorii. Acestea nu fac decât să exacerbeze temerile și diviziunile în societăți.” Declarație a Comisarului Consiliului Europei pentru Drepturile Omului

COMISIA EUROPEANĂ ÎMPOTRIVA RASISMULUI SI INTOLERANȚEI (ECRI), MAI 2020

„Biroul ECRI este alarmat de rapoartele despre dificultățile continue cu care se confruntă [...] romii și migranții, [...] precum și de expunerea crescută a acestor grupuri la discursul instigator la ură și la violență în aceste vremuri de criză. [...] excluderea celor mai vulnerabile persoane se va intensifica și mai mult dacă guvernele nu iau măsuri pentru [...] a contracara discursurile și violența anti-romi și anti-migranți în regim de urgență.”

COMITETUL CONSULTATIV AL CONSILIULUI EUROPEI PRIVIND CONVENȚIA-CADRU PENTRU PROTECȚIA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE (FCPNM), MAI 2020

„Pandemia de COVID-19 a amplificat vulnerabilitatea anumitor minorități naționale în multe țări și a adâncit inegalitățile deja existente în multe state membre ale Consiliului Europei. Persoanele aparținând minorităților naționale s-au confruntat adesea cu discriminare, discurs instigator la ură și stigmatizare, precum și cu o lipsă de informații relevante în limbile minorităților. [...] Comunitățile de romi și *travellers* au fost afectate în mod excesiv de pandemia COVID-19, mulți confruntându-se cu acces limitat la utilitățile și serviciile sanitare, cum ar fi apă curată și canalizare, și pierderi semnificative de venituri pentru grupurile cele mai vulnerabile.”

AGENȚIA UNIUNII EUROPENE PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE (FRA), AUGUST 2020

„Romii care trăiesc în condiții de marginalizare se confruntă cu provocări aparte. [...] De exemplu, în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, blocajele i-au lăsat șomeri pe romii angajați în posturi instabile sau temporare. În învățământ, mulți copii romi și *travellers*, în special cei care trăiesc în așezări informale și tabere... nu pot beneficia de măsurile de desfășurare a învățământului la distanță online. În privința locuințelor, o lipsă persistentă a infrastructurii de bază, ..., crește riscul de infectare cu COVID-19. [...] Există dovezi ale unei intensificări a retoricii anti-romi în mass-media și rețelele de socializare de la primele cazuri de COVID-19 [...] Mass-media a relatat despre folosirea romilor ca țapi ispășitori când au apărut temeri pentru un al doilea val de infecție cu COVID-19, dar și atunci când au apărut îngrijorări cu privire la capacitatea sistemelor naționale de sănătate permanent subfinanțate de a face față poverii continue a pacienților cu COVID-19. [...] Au fost semnalate și o serie de incidente violente.”

PREOCUPĂRI LEGATE DE POLIȚIE ȘI PROFILAREA MINORITĂȚILOR, INCLUSIV A ROMILOR

„ECRI a fost informată cu privire la abuzuri rasiste ale poliției, profilare rasială sau acte de violență, față de grupurile minoritare sau migranți. ... Profilarea rasială constituie o formă specifică de discriminare rasială. Aceasta generează un sentiment de umilință și nedreptate în rândul grupurilor vizate, are ca rezultat stigmatizarea acestora, stereotipuri negative și alienare și afectează bunele relații comunitare. În plus, după cum a concluzionat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, percepția ofițerilor de poliție a persoanelor aparținând unei anumite comunități drept „infractori” și practica profilării rasiale poate duce la „rasism instituționalizat”. Declarația ECRI privind abuzurile de natură rasială ale poliției, precum caracterizarea rasială și rasismul sistemic (iulie 2020)

PLANUL STRATEGIC DE ACȚIUNE AL CONSILIULUI EUROPEI PENTRU INCLUZIUNEA ROMILOR ȘI A POPULAȚIILOR TRAVELLERS 2020-2025

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat Planul strategic de acțiune pentru incluziunea romilor și a populațiilor *travellers* la 22 ianuarie 2020. Planul de acțiune acoperă perioada 2020-2025.

Planul de acțiune ia act de faptul că, în ciuda multor eforturi și a unor progrese înregistrate, există încă dovezi ample care arată că romii și *travellers* din Europa continuă să sufere de o atitudine antiromă larg răspândită și persistentă, care este recunoscută ca o formă specială de rasism alimentată de prejudecăți și stereotipuri. Romii și populațiile *travellers* rămân victime ale diferitelor forme de discriminare, precum discursul instigator la ură și violența motivată de ură în multe state membre. Acest lucru este confirmat de hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, rezultatele activităților de monitorizare ale Consiliului Europei și sondajele efectuate de Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale (FRA).

Obiectivele Planului de acțiune sunt promovarea și protejarea drepturilor omului pentru romi și *travellers*, combaterea atitudinii antirome și a discriminării și promovarea incluziunii în societate. Planul strategic de acțiune se concentrează pe următoarele aspecte:

COMBATerea ANITIGANISMULUI

Combaterea atitudinilor anti-romi și a discriminării în formele sale diverse prin creșterea gradului de conștientizare cu privire la standardele și instrumentele organizației, încurajând aplicarea și implementarea acestora și sprijinirea accesului la justiție

PARTICIPARE

Asigurarea participării efective a romilor și a persoanelor *travellers* în procesele de luare a deciziilor

IMPLEMENTARE

Îmbunătățirea implementării strategiilor de incluziune a romilor la nivel național și local în domeniul educației incluzive și al politicilor locale (de ex., servicii publice eficiente).

Implementarea planului strategic de acțiune va fi supravegheată de un comitet director al Consiliului Europei care asigură cooperarea cu statele membre. Comitetul de Miniștri va fi informat în mod periodic cu privire la progresele înregistrate de punerea în aplicare a planului de acțiune. O evaluare intermediară va fi efectuată în 2022, iar evaluarea finală este planificată pentru 2025.

MĂSURI DIN PLANUL STRATEGIC DE ACȚIUNE PENTRU COMBATerea ATITUDINILOR ANTIROME

Pentru combaterea prejudecăților anti-romi și anti-*travellers*, a discriminării și a infracțiunilor motivate de ură, Planul de Acțiune al Consiliului Europei necesită o combinație a următoarelor măsuri:

- ➔ răspunsuri juridice și activități de stabilire a standardelor (cu privire la combaterea discursului instigator la ură și a violenței motivate de ură);
- ➔ instruirea specialiștilor în domeniul juridic, a autorităților publice și a organelor de aplicare a legii conform standardelor Consiliului Europei și jurisprudenței corespunzătoare a Curții Europene a Drepturilor Omului;
- ➔ consolidarea capacității autorităților la nivel național, regional și local și a societății civile;
- ➔ măsuri speciale de abilitare a anumitor grupuri, cum ar fi femeile rome sau tinerii romi;
- ➔ acțiuni de informare a publicului larg.

CADRUL STRATEGIC AL UNIUNII EUROPENE DESTINAT ROMILOR PENTRU EGALITATE, INCLUZIUNE ȘI PARTICIPARE 2020-2030

În octombrie 2020, Comisia Europeană a lansat noul său cadru strategic privind romii din Uniunea Europeană. Comisia Europeană a subliniat că discriminarea pe motive de rasă sau origine etnică persistă în UE. Acest lucru este valabil mai ales pentru romii, care rămân adesea marginalizați. Mulți dintre cei 10-12 milioane de romii de pe continent continuă să se confrunte cu discriminarea, atitudini antirome și excluderea socio-economică în viața lor de zi cu zi.

Prin urmare, Comisia Europeană a considerat că este necesar un angajament mai solid pentru a combate discriminarea persistentă, inclusiv atitudinile antirome, și pentru a îmbunătăți incluziunea romilor în educație, ocuparea forței de muncă, sănătate și locuințe. Comisia a propus obiective minime pentru 2030 printre care se numără:

**Combaterea și
prevenirea atitudinii
antirome
și a discriminării**

**Reducerea sărăciei
și excluderii**

Educație

- ▶ Reducerea la jumătate a numărului romilor afectați de discriminare
- ▶ Reducerea cu cel puțin o treime a proporției populației generale care se simte stânjenită să aibă vecini romi

Locuințe

Ocuparea forței de muncă

Sănătate

IMPLEMENTAREA ȘI URMĂRIREA EVOLUȚIEI CADRULUI STRATEGIC AL UE

Statele membre ale UE vor prezenta strategii naționale până în septembrie 2021 și vor raporta cu privire la implementarea acestora la fiecare doi ani. Strategiile naționale trebuie să stabilească măsuri în conformitate cu cadrul UE și să includă, de exemplu, măsuri pentru combaterea atitudinilor antirome și a discriminării, a segregării în privința educației și accesului la locuințe, precum și a prejudecăților și stereotipurilor anti-romi (inclusiv online).

Comisia va monitoriza evoluția către atingerea obiectivelor pentru 2030. Va exista, de asemenea, o evaluare aprofundată a întregului plan pe 10 ani la jumătatea perioadei acestuia.

1.3 Grupurile vulnerabile și munca de poliție

În conformitate cu **Codul European de Etică al Poliției**, întregul personal al poliției trebuie să acționeze cu integritate și respect față de public și cu **o atenție deosebită** față de situația persoanelor aparținând unor **grupuri deosebit de vulnerabile**. În plus, **investigațiile poliției trebuie să fie obiective și corecte, discrete și adaptabile la nevoile speciale** ale persoanelor precum copiii, minorii, femeile, minoritățile, inclusiv minoritățile etnice, și **persoanele vulnerabile**.

FACTORI DETERMINANȚI AI VULNERABILITĂȚII

Criteriile utilizate pentru a determina ce categorii pot fi considerate vulnerabile sunt interconectate cu măsura în care grupurile de persoane sunt marginalizate, excluse social, au oportunități și venituri limitate, suferă de orice fel de abuz, prejudecăți și stereotipuri sau discriminare, suferă de sărăcie și riscurile aferente etc.

CINE ESTE VULNERABIL?

Mai multe categorii de persoane se confruntă adesea cu discriminare structurală, întâmpină dificultăți în a se apăra și, prin urmare, au nevoie de protecție specială. Printre exemplele de grupuri sau persoane care pot fi considerate vulnerabile și mai expuse la situații de risc se numără persoanele cu dizabilități, persoanele infectate cu HIV, persoanele în vârstă, minoritățile etnice, solicitanții de azil, refugiații, persoanele strămutate intern, persoanele fără adăpost, copiii, mamele singure, orfanii etc.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) se referă la persoanele care se află într-o situație vulnerabilă și pentru protecția cărora este necesară implicarea statului, cum ar fi:

- ➔ **Persoane reținute în arest.**
- ➔ **Deținuți cu dizabilități intelectuale.**
- ➔ **Deținuți cu o afecțiune medicală, inclusiv HIV.**
- ➔ **Tinerii aflați în detenție.**
- ➔ **Copii interogați de poliție.**
- ➔ **Victime ale violenței în familie, victime ale infracțiunilor sexuale sau victime ale traficului de persoane.**
- ➔ **Solicitanții de azil.**
- ➔ **Romi.**

GRUPURI VULNERABILE SUPUSE VIOLENȚEI

Poliția trebuie să ia măsuri juste și eficiente pentru a proteja persoanele și membrii grupurilor deosebit de vulnerabile împotriva violenței bazate pe gen, statutul LGBT, religie, rasă sau origine etnică.

Poliția trebuie să ia toate măsurile juste pentru a demasca orice motiv rasist și pentru a stabili dacă ura sau prejudecățile etnice ar fi putut juca sau nu un rol în incidentele violente. Aceeași îndatorire de a investiga este aplicabilă atunci când intră în joc și alte motivații discriminatorii, cum ar fi ura religioasă, dizabilitățile, orientarea sexuală sau discriminarea bazată pe gen.

PROTEJAREA ROMILOR ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI MOTIVATE RASIAL

- ➔ Poliția trebuie să ia măsuri preventive atunci când manifestările rasiste împotriva romilor și a populației *travellers* amenință valorile fundamentale ale societății.
- ➔ Trebuie luate măsuri pentru a asigura integritatea fizică și psihologică a romilor în contextul demonstrațiilor explicit rasiste.
- ➔ Trebuie luate măsuri pentru a demasca orice motiv rasist atunci când o persoană face afirmații credibile de hărțuire motivată de rasism.
- ➔ Trebuie efectuate investigații amănunțite atunci când sunt comise infracțiuni motivate rasial împotriva romilor.

CADRUL LEGAL AL UNIUNII EUROPENE PRIVIND DREPTURILE VICTIMELOR

Directiva UE privind drepturile victimelor stabilește standarde minime privind drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor și asigură recunoașterea și tratarea cu respect a persoanelor care au fost victime ale infracțiunilor. De asemenea, acestea trebuie să beneficieze de protecție, sprijin și acces corespunzător la justiție.

Țările UE au trebuit să implementeze prevederile directivei în propria legislație națională până în noiembrie 2015. Un **raport** privind punerea în aplicare a Directivei pentru drepturile victimelor a fost publicată de Comisia Europeană în mai 2020.

Prima **strategie a UE privind drepturile victimelor (2020-2025)** a fost adoptată în iunie 2020. Strategia prezintă cinci priorități cheie: comunicare eficientă cu victimele și un mediu protejat pentru victime în care să poată semnala infracțiunile; îmbunătățirea sprijinului și protecției celor mai vulnerabile victime; facilitarea accesului victimelor la despăgubiri; consolidarea cooperării între toți participanții corespunzători; și consolidarea dimensiunii internaționale a drepturilor victimelor.

VULNERABILITATE ÎN CONTEXTUL DREPTURILOR UE ALE VICTIMELOR

În conformitate cu Directiva UE 2012/29/UE, victimele trebuie să aibă dreptul de a înțelege și de a fi înțelese în timpul contactului cu o autoritate, de a primi informații de la primul contact cu o autoritate, de a depune o plângere oficială și de a primi o confirmare scrisă, dreptul la interpretare și traducere, pentru a primi informații despre evoluția cazului și pentru a accesa serviciile de asistență pentru victime.

Contents	I. Legislative acts	page
	DIRECTIVES	
	• Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency, amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC (1)	1
	• Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA	57
	• Directive 2012/30/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the second paragraph of Article 54 of the Treaty on the Functioning of the European Union, in respect of the formation of public limited liability companies and the maintenance and alteration of their capital, with a view to making such safeguards equivalent (1)	74

(1) Text with EEA relevance

Directiva UE privind drepturile victimelor stabilește că persoanele care sunt deosebit de vulnerabile trebuie să beneficieze de asistență specializată și protecție juridică.

Victimelor care au fost identificate ca fiind vulnerabile la victimizare, intimidare și represalii trebuie să li se ofere măsuri adecvate pentru a le proteja în timpul procedurilor penale.

INSTRUIREA POLIȚIEI PE TEMA VICTIMELOR VULNERABILE

Articolul 25 din Directiva UE privind drepturile victimelor stabilește că statele membre ale UE au obligația să asigure funcționarilor care pot intra în contact cu victimele, cum ar fi agenții de poliție, accesul atât la pregătire generală, cât și de specialitate, la un nivel adecvat contactului lor cu victimele, pentru a spori nivelul de cunoaștere a nevoilor victimelor și a le permite să trateze victimele într-un mod imparțial, respectuos și profesionist. Acest lucru este în concordanță totală cu Codul European de Etică al Poliției, care solicită întregului personal de poliție să acționeze cu integritate și respect și cu o atenție deosebită față de situația persoanelor ce aparțin unor grupuri deosebit de vulnerabile.

INSTRUIREA LUCRĂTORILOR DIN POLIȚIE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA EFICIENȚEI PROTEJĂRII ROMILOR

Două Recomandări Generale ale ECRI pentru Poliție, **nr. 13, privind combaterea atitudinilor antirome și a discriminării romilor** și **nr. 11, privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale în poliție**, subliniază necesitatea ca statele membre ale Consiliului Europei să sensibilizeze poliția cu privire la problemele cu care se confruntă romii și să asigure instruire lucrătorilor din poliție cu privire la tratarea acestor probleme, în special violența și infracțiunile motivate rasial, pentru a preveni și combate mai bine aceste fenomene și, de asemenea, pentru a instrui poliția în problemele drepturilor omului și ale legislației corespunzătoare, în special pentru a-și îmbunătăți relațiile cu comunitățile de romi.

Planul strategic de acțiune privind incluziunea romilor adoptat în 2020 de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei are în vedere programe de instruire pentru forțele de poliție în conformitate cu standardele Consiliului Europei și cu jurisprudența corespunzătoare a Curții Europene a Drepturilor Omului, cu scopul de a îmbunătăți eficiența instituțiilor care protejează drepturile romilor și ale populației *travellers*.

2. STEREOTIPIZARE, PREJUDECĂȚI, ANTIȚIGANISM

2.1 Stereotipuri și probleme legate de romi

IDEI FIXE, SUPRASIMPLIFICATE ȘI GREȘITE DESPRE CINEVA

[STEREOTIP] o idee larg răspândită, dar fixă, pe care oamenii o au despre cineva, o idee suprasimplificată și greșită; stereotipurile pot fi, de asemenea, legate de imaginile mentale sau imaginile despre cineva aparținând unui anumit grup.

ATITUDINE IRAȚIONALĂ DERIVATĂ DIN IDEI PRECONCEPUTE

[PREJUDECATĂ] o atitudine injustă, formată pe baza unor idei preconcepute sau nefondate, sentimente sau opinii injuste.

VERIFICAREA INFORMAȚIILOR: ÎNGRIJORĂRI EXPRIMATE DE CONSILIUL EUROPEI CU PRIVIRE LA STEREOTIPIZAREA ROMILOR

Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei a subliniat că în ultimii ani **liderii publici, inclusiv reprezentanți aleși**, reprezentanții religioși și chiar oficiali ai instanțelor la nivel național, au folosit public **retorica rasistă sau stigmatizantă** împotriva romilor și a populațiilor *travellers*.

Mulți europeni oferă **descrieri detaliate, stereotipe**, ale aspectului și comportamentului romilor, ca urmare a faptului că au absorbit această percepție culturală generală.

Raportarea în mass-media poate **perpetua stereotipurile**, de exemplu prin referirea inutilă la etnia romă a presupușilor autori ai infracțiunilor sau prin raportarea doar despre romi în contextul articolelor despre probleme sociale precum cerșetoria sau dependența de droguri.

Stereotipurile **antirome** care sunt răspândite în întreaga Europă – cum ar fi ideea că romii se bazează în mod exagerat pe ajutor social sau sunt autorii exclusivi ai diferitelor tipuri de infracțiuni – reprezintă obstacole semnificative în calea depășirii atitudinilor negative față de aceste persoane.

Antițiganism, termen care indică manifestarea concretă a discriminării, prejudecăților și stereotipurilor care motivează comportamentul cotidian al multor membri ai grupurilor majoritare față de membrii comunităților de romi și *travellers*, este adânc înrădăcinat în Europa.

Drepturile omului în cazul romilor sunt încălcate în fiecare zi în Europa. Discursul instigator la urăși atacurile fizice împotriva romilor sunt în creștere; romilor care caută un loc de muncă li se refuză angajarea; copiii romi sunt prea des segregati, li se refuză locuri la școală sau plasați în clase separate sau școli pentru elevii cu dizabilități mintale; speranța de viață a romilor este de 10 până la 15 ori mai mică decât cea a restului populației; familiile de romi suferă de condiții precare de locuit sau sunt victime ale expulzării forțate fără soluții alternative. În principal din cauza ignoranței, comunitățile de romi sunt adesea considerate marginale și înapoiate, ceea ce înseamnă că sunt mai susceptibile de a suferi de excluziune socială.

Romii ar trebui de fapt considerați ca fiind primul popor cu adevărat european, deoarece au „pătruns” granițele europene cu mult înainte de existența tratatelor sau convențiilor internaționale. Ei au ajuns pe continentul european încă din secolul al XIII-lea și au călătorit în toată Europa, îmbogățindu-și cultura cu cultura țărilor pe care le-au vizitat, îmbogățind, totodată, patrimoniul cultural european.

Nu numai că romilor ar trebui să li se asigure și să le fie protejate drepturile omului, ca oricărui alt cetățean, dar trebuie, de asemenea, să fie recunoscuți ca o parte valoroasă a culturii europene. În calitate de protector al drepturilor omului în Europa, este de datoria Consiliului Europei să se asigure că sunt respectate drepturile fiecăruia.

Dosta! este o campanie de conștientizare a Consiliului Europei care urmărește să aducă persoanele de alte origini decât cea romă mai aproape de cetățenii romi prin contactul cu stereotipurile și prejudecățile, prin combaterea atitudinii antirome și a discursului instigator la ură, precum și prin promovarea culturii, limbii și istoriei romilor. Ghidul de campanie Dosta! este conceput pentru a vă ajuta să contribuiți la obiectivele campaniei și vă oferă sfaturile și materialele necesare pentru a combate atitudinea antiromă printr-o acțiune eficientă la nivel local.

În acest domeniu, Consiliul Europei este sprijinit financiar de Guvernul Finlandei. Transmite și tu mesajul campaniei: „Depășește prejudecățile: cunoașteți romii!”

Pentru mai multe informații: www.dosta.org

ROU

2.2 Stereotipuri despre de romi larg răspândite

Ghidul de resurse Dosta! pentru combaterea atitudinilor antirome al Consiliului Europei prezintă o serie de stereotipuri larg răspândite împotriva romilor din Europa. Printre exemple se numără:

- Romii sunt săraci și cerșesc
- Romii sunt lacomi și niciodată mulțumiți
- Romii sunt leneși și nu sunt de încredere
- Romii sunt o sursă de boală
- Romii preferă să trăiască din ajutor social decât să muncească
- Probabil că romii vor depăși ca număr de nașteri populația majoritară
- Bărbații romi își bat soțiile și își exploatează copiii
- Romii fură uneori copii pentru a-i vinde
- Romii sunt murdari și o povară pentru societate
- Romii nu vor să se integreze și se auto-marginalizează
- Romii nu vor să se integreze și se auto-marginalizează
- Romilor le place să locuiască în apropierea gropilor de gunoi, iar casele lor sunt foarte murdare
- Romilor le este frică de apă, sunt alergici la săpun și nu știu să folosească toaleta
- Romii nu sunt interesați să învețe sau să meargă la școală
- Romii nu fac nimic pentru a-și îmbunătăți propria situație și fură mâncare
- Romii sunt predestinați genetic să devină hoți și traficanți de droguri
- Termenul „romi” este doar o invenție; se numesc de fapt „țigani”

IMPLICAȚII PRIVIND UTILIZAREA TERMENULUI „ȚIGAN” ÎN UNELE CONTEXTE

În România, organismul de egalitate a susținut că folosirea termenului „țigan” în combinație cu alte cuvinte (ex. „țigani murdari”, „țigan prost”, „țigani blestemați”, „țigani grași”, „țigan leneș, murdar”, „cioara/ciori țigănești”) echivalează cu discriminarea, deoarece se bazează pe stereotipuri sau prejudecăți care afectează demnitatea personală pe baza originii etnice.

Instanța supremă a României a stabilit că folosirea termenului „agresiv” sau „țigan murdar” echivalează cu discriminarea. Curtea de Apel București a considerat că folosirea cuvântului „țigan” în sens peiorativ acreditează ideea că apartenența la acea etnie este ceva rușinos și îi discreditează pe membrii acesteia.

Într-un caz în care Poliția Română a fost criticată pentru că a făcut referire la etnie în notele de informare publică numai atunci când presupușii făptași erau de etnie romă, organismul român pentru egalitate a considerat că o astfel de practică echivalează cu discriminarea etnică. Poliția Română nu mai emite astfel de comunicări publice.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI DIN PARTEA POLIȚIEI

În urma raportului **Comisiei Europene împotriva rasismului și intoleranței (ECRI) despre Grecia** care solicită autorităților elene să ia măsuri pentru a crește gradul de conștientizare a funcționarilor publici cu privire la problemele de rasism și discriminare, una dintre primele autorități de stat care a răspuns a fost poliția greacă. Printr-un buletin intern (nr. ref. 7100/26/5ε, din 4 august 2004) emis de Direcția Generală de Poliție din Grecia, toate serviciile de poliție au primit ordin să analizeze mai întâi dacă este necesar să se facă referire la originea etnică a unui membru al comunității de romi în orice document emis sau declarație orală făcută de un membru al poliției grecești și, în al doilea rând, dacă apare o astfel de necesitate, atunci trebuie utilizat numai termenul acceptat internațional de „rom/roma” sau „tsinganos” (un termen care, în general, nu are conotații peiorative în Grecia). Folosirea termenilor înjositori, precum athinganos, a fost interzisă.

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) a observat că autoritățile cehe au luat măsuri pentru a interzice utilizarea termenului „inadaptabil” de către angajații de stat în exercitarea atribuțiilor lor. ECRI a recomandat ca termenul „inadaptabil” cu referire specială la romi să nu fie folosit în nicio calitate oficială. **Raportul ECRI privind Republica Cehă, decembrie 2020**

2.3 Referiri stereotipe la romi în cauzele pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului

STEREOTIPURILE ȘI PREJUDECĂȚILE POT DA NAȘTERE LA SUSPICIUNI DE DISCRIMINARE

În hotărârea pronunțată în aprilie 2019 în cauza [Lingurar împotriva României](#), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a făcut referire directă la stereotipizarea comunităților de romi și impactul generat de utilizarea stereotipurilor în activitatea și operațiunile poliției.

În planul de intervenție al poliției elaborat înainte de raidul poliției, autoritățile au identificat componența etnică a comunității vizate și au făcut referire la presupusul comportament antisocial al etnicilor romi și la presupusa rată ridicată a infracționalității în rândul romilor. **Autoritățile au perceput comunitatea de romi ca fiind antisocială și infracțională și au asociat automat etnia cu un comportament infracțional.**

În cazul lui [Petropoulou-Tsakiris](#), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a remarcat că directorul adjunct al poliției a făcut observații generale tendențioase în legătură cu originea romă a reclamantului pe parcursul anchetei administrative. În special, Curtea a fost surprinsă de constatările în care se precizează că: „Plângerile sunt exagerate... De fapt, este o **tactică frecvent folosită de athinganoi** (cuvânt grecesc peiorativ pentru romi) de a recurge la calomniile extreme la adresa polițiștilor cu scopul evident de a slăbi orice formă de control al poliției.” Curtea a considerat că afirmația generală conform căreia plângerile formulate de romi sunt exagerate și făceau parte dintr-o tactică frecventă a acestora dezvăluie o atitudine generală discriminatorie din partea autorităților.

În cauza [Stoica împotriva României](#), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că „observațiile din raportul poliției care descriu presupusul **comportament agresiv al sătenilor drept « tipic țigănesc »** sunt **în mod clar stereotipe** și dovedesc că polițiștii nu au fost neutri din punct de vedere rasial, nici în timpul incidentelor, nici pe parcursul anchetei”. În plus, Curtea a fost „nemulțumită că procurorul militar nu a abordat în niciun fel observațiile din raportul poliției care descriu presupusul comportament agresiv al sătenilor drept « tipic țigănesc », deși astfel de observații sunt în mod clar stereotipe”.

STEREOTIPIZAREA NEGATIVĂ POATE AFECTA SENTIMENTUL IDENTITĂȚII ȘI STIMA DE SINE

În cazurile legate de un limbaj discriminatoriu, abuz verbal sau hărțuire împotriva romilor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că orice stereotip negativ asupra unui grup, atunci când atinge un anumit nivel, este capabil să afecteze sentimentul identității grupului, precum și pe cel de stimă de sine și încredere în sine al membrilor grupului. În acest sens, se poate considera că afectează viața privată a membrilor grupului. (**Aksu împotriva Turciei, RB împotriva Ungariei, Kiraly și Dömötör împotriva Ungariei, Lingurar împotriva României**).

În **cauza Panayotova și alții împotriva Bulgariei**, Curtea Europeană a făcut referire la un material intitulat „**Infraționalitatea țigănească – un pericol pentru stat**” publicat de Ataka, un partid politic descris în cauză drept „un partid naționalist extremist”. Acesta includea nouăsprezece pagini de pretinse extrase din articole din mass-media care descriu o serie de infracțiuni despre care se spune că ar fi fost comise de romi, cu titluri precum „O cronologie a banditismului țiganilor”, „12 țigani bat cu sălbăcie trei tineri”, „Țiganii controlează prostituția în țară”, „Țiganii bat și violează două fete timp de peste o oră”, „Țiganii bat un bătrân pentru 5 leva”, „Țiganii îșiucid singurul copil după consum excesiv de alcool”, „Țiganii vând bebeluși în Grecia pentru 500 de leva bucata”, „Țiganii profanează un mormânt și îl pradă”. Aproape toate titlurile conțineau cuvântul „țigan”, iar unele se refereau la persoanele în cauză drept „monștri”, „țigani sălbatici și nemiloși”, „țigani nerușinați” și „gunoai de romi”.

În **cauza Kiraly și Dömötör împotriva Ungariei**, Curtea Europeană a făcut referire la demonstrații, discursuri și declarații legate de infraționalitatea romilor. Discursurile au condamnat crimele comise de membrii comunității de romi, au cerut reintroducerea pedepsei cu moartea, au cerut manifestațiilor să măture „gunoaiile” din țară, să se revolte și să alunge grupul infrațional trădător, spunând că romii nu sunt „normali”, că **minoritatea romă a fost programată genetic pentru a se comporta infrațional** și au afirmat că singura modalitate de a trata romii este aplicarea forței; dacă autoritățile nu își îndeplinesc obligațiile de a proteja cetățenii de criminalitatea romă, acest lucru va fi făcut chiar de către populație. În urma discursurilor, manifestații au mărșăluit în cartierul locuit de comunitatea de romi, scandând „Romi criminali”, „Romi, veți muri”, „Vă vom arde casa și veți muri arși”, „Ne vom întoarce după ce pleacă poliția” și insulte obscene. De asemenea, au cerut poliției să nu-i protejeze pe locuitorii romi de manifestații și să-i lase să iasă din case.

În cauza **Vona împotriva Ungariei**, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a afirmat că organizarea unei serii de mitinguri cu scopul presupus de a stăvili „infracționalitatea țigănească” sub formă de defilări paramilitare poate fi considerată ca implementarea unei politici de segregare rasială.

Instanțele naționale din cauză au constatat că utilizarea termenului de „infracționalitate țigănească” a reprezentat o generalizare, în mod clar bazată pe motive rasiale și etnice, care a încălcat principiul egalității demnității umane.

STEREOTIPURI LEGATE DE ALTE GRUPURI ÎN CAZURI DE VIOLENȚĂ

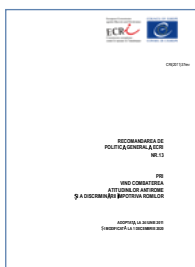
În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului face referire nu numai la stereotipuri sau opinii stereotipe despre romi, ci și la alte grupuri sau persoane, legate de sex, orientare sexuală, religie sau convingeri etc., în contextul violenței, precum și la problema protecției oferite de autoritățile statului, inclusiv de poliție.

Opiniile stereotipe legate de gen și pasivitatea autorităților statului în legătură cu violența în familie împotriva femeilor au fost discutate în **cauza Opuz împotriva Turciei și Eremia împotriva Moldovei**, printre alte cazuri.

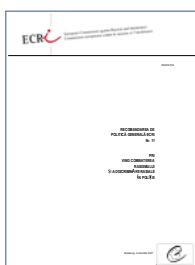
Opiniile stereotipe religioase și pasivitatea autorităților statului în ceea ce privește violența împotriva membrilor anumitor grupuri religioase au fost discutate, de exemplu, în cauzele **Begheluri și alții împotriva Georgiei, Membri (97) ai Congregației Gldani a Martorilor lui Iehova, Milanovic împotriva Serbiei**.

Opiniile stereotipe homofobe și pasivitatea autorităților statului în legătură cu violența bazată pe LGBT au fost discutate, printre altele, în cauzele **Identoba și alții împotriva Georgiei și MC și AC împotriva României**.

ASPECTE SEMNIFICATIVE DE ANALIZAT DE CĂTRE AUTORITĂȚILE DE STAT, INCLUSIV DE CĂTRE POLIȚIE

Pentru a combate atitudinile antirome și discriminarea împotriva romilor, statele membre trebuie să se asigure că **numele folosit oficial pentru diferitele comunități de romi este numele sub care comunitatea în cauză dorește să fie cunoscută (Recomandarea ECRI nr.3 privind combaterea rasismului și intoleranței față de romi/țigani, Recomandarea ECRI nr. 13 privind combaterea atitudinilor antirome și a discriminării împotriva romilor)**.

După cum a subliniat ECRI, utilizarea **stereotipurilor existente de către poliție poate duce la o caracterizare rasială**, în baza căreia anumite grupuri de persoane, identificate pe criterii precum rasa, culoarea, limba, religia, naționalitatea sau originea națională sau etnică, ar fi mai predispuse decât altele să comită infracțiuni sau anumite tipuri de infracțiuni.

Discriminarea rasială și **caracterizarea rasială amplifică prejudecățile și stereotipurile cu privire la anumite grupuri minoritare** și legitimează rasismul și discriminarea rasială împotriva acestora în rândul populației generale. **Recomandarea ECRI nr. 11 privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale în poliție**.

PROFILAREA ETNICĂ A COMUNITĂȚILOR DE ROMI ÎN ACȚIUNILE POLIȚIEI

STUDIU DE CAZ

Patru membri ai familiei reclamantului de etnie romă au fost agresați violent de agenții de poliție care au intrat cu forța în locuință în timpul unui raid planificat al poliției. La intervenție au fost implicați 85 de polițiști și jandarmi, inclusiv membri ai Unității de Intervenție Rapidă, membri ai secției de urmărire penală și polițiști criminaliști. Poliția a considerat că folosirea forței este necesară, deoarece romii erau provocatori și lipsiți de respect. Nu a fost luată nicio măsură împotriva acestui presupus comportament abuziv.

Planul de intervenție al poliției elaborat înainte de raid a inclus identificarea structurii etnice a comunității vizate cu referire la comportamentul antisocial al etnicilor romi și un presupus coeficient de criminalitate ridicat în rândul romilor. Anchetatorii au făcut afirmații similare, explicând presupusa agresivitate prin trăsături etnice sau obiceiuri „specifice romilor”.

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului

În cauza **Lingurar împotriva României**, Curtea Europeană a reținut că o operațiune a forțelor speciale de poliție desfășurată într-o așezare romă a încălcat **articolul 3** individual și împreună cu **articolul 14** (dreptul la protecție împotriva discriminării).

- ➔ Este important de menționat că Curtea Europeană a constatat efectiv două încălcări ale articolului 14 împreună cu articolul 3.
- ➔ În primul rând, după analizarea planului de intervenție a poliției care fusese întocmit cu privire la operațiunea polițienească din așezarea romilor, Curtea Europeană a reținut că principalul motiv invocat pentru operațiune a fost **presupusul comportament antisocial** al locuitorilor romi ai așezării împreună cu **presupusa infrafracționalitate ridicată** a acestora.

- ➔ Anchetatorii poliției care au analizat plângerile reclamantilor au remarcat, de asemenea, că era de așteptat o rezistență violentă la operațiune, deoarece agresivitatea era o caracteristică **„specifică romilor”**. Acest lucru a determinat Curtea Europeană să concluzioneze că toți locuitorii romi ai așezării, inclusiv reclamantul, au fost vizați de operațiunea poliției, deoarece erau percepuți ca fiind infractori – cu alte cuvinte, poliția a considerat că **apartenența la un anumit grup etnic** (în acest caz, romi) reprezenta, în sine, o dovadă a tendințelor infracționale. Aceasta, potrivit Curții Europene, a echivalat cu o caracterizare etnică și a încălcat **articolul 14** împreună cu aspectul de fond al **articolului 3**.
- ➔ În al doilea rând, chiar dacă au existat dovezi solide că operațiunea de poliție a fost motivată rasial, în special dacă au fost luate în considerare **rasismul instituționalizat** (așa cum este atestat de numeroase rapoarte ale organismelor Națiunilor Unite și ale Consiliului Europei, precum Comitetul Consultativ și Comisariatul pentru Drepturile Omului) și numeroase incidente de maltratare a romilor din partea poliției motivate rasial, autoritățile interne nu au încercat să facă lumină în această problemă.
- ➔ Faptul că nu s-a investigat dacă operațiunea poliției a fost determinată de prejudecăți rasiale a constituit o a doua încălcare a **articolului 14** împreună cu partea procedurală a **articolului 3**.

STUDIU DE CAZ

Într-o comunitate de romi a fost desfășurată o operațiune de poliție cu scopul declarat de a căuta persoane date în urmărire și obiecte provenite din activități infracționale. În operațiune au fost implicați 63 de ofițeri, dintre care 15 din forța de reacție rapidă, și 23 de vehicule. R.R. și R.D. au susținut că au fost maltratați de poliție. Aceștia au susținut că operațiunea a fost o răzbunare pentru un incident anterior, care a implicat aruncarea cu pietre într-o mașină de poliție. Un factor decisiv a fost legat de rasismul instituțional din poliție împotriva romilor.

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului

Datele cauzei **R.R. și R.D. împotriva Slovaciei** sunt în linii mari similare cu cele ale cazului Lingurar. Poliția slovacă a organizat o operațiune de poliție într-o zonă locuită de romi, având ca obiectiv arestarea persoanelor căutate și confiscarea obiectelor furate. R.R. și R.D. au declarat că au fost maltratați de poliție.

- ➔ Hotărârea Curții Europene în cauza R.R. și R.D. împotriva Slovaciei ilustrează în mod corespunzător cât de atentă este aceasta în imputarea motivelor rasiale ofițerilor de poliție. Curtea Europeană a reținut că operațiunea poliției nu a fost una spontană; poliția a avut suficient timp la dispoziție pentru a o planifica și a aloca resursele necesare.
- ➔ Curtea Europeană a acordat atenție și faptului că operațiunea a fost descrisă în mod repetat în planul operațional drept „o operațiune de căutare represivă”; cu toate acestea, astfel de operațiuni nu aveau niciun temei juridic conform legislației interne. De asemenea, a remarcat că există dovezi că astfel de operațiuni au loc adesea în zonele de romi, aspect menționat și de Apărătorul Public al Drepturilor (Ombudsman).
- ➔ Cu toate acestea, acest lucru nu a fost suficient pentru ca Curtea Europeană să considere că operațiunea de poliție a fost motivată rasial. În același timp, însă, Curtea Europeană a constatat o încălcare a aspectului procedural al **articolului 3** împreună cu **articolul 14** în baza faptului că autoritățile competente nu au investigat dacă operațiunea de poliție ar fi putut fi influențată de considerente rasiste.
- ➔ Destul de interesant, și cu toate că Curtea Europeană a reținut și faptul că a existat o încălcare separată a părții de fond a **articolului 3** din cauza **utilizării excesive a forței** de către poliție împotriva celor doi reclamanti, a mai susținut (admițând aspectul relevant al anchetei interne) că nu există **nicio dovadă** că relele tratamente din partea poliției au fost **motivate rasial**.
- ➔ Curtea Europeană a **criticat**, de asemenea, **afirmațiile destul de exagerate** ale celor doi reclamanti cu privire la amploarea și gravitatea leziunilor lor, observând că **nu există nicio dovadă** că aceștia au suferit bătăi susținute și brutale, așa cum pretindeau ei.

3. STANDARDE ȘI ORGANISME ALE CONSILIULUI EUROPEI RELEVANTE PENTRU ACTIVITATEA POLIȚIEI

3.1 Instrumente și principii relevante pentru poliție

STANDARDE APLICABILE ACTIVITĂȚILOR POLIȚIEI CE PRIVESC MINORITĂȚILE, INCLUSIV CEA A ROMILOR

Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Convenția Europeană a Drepturilor Omului cere poliției să respecte drepturile omului, indiferent de originea rasială sau etnică a persoanei. Articolul 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede garanții pentru drepturile omului, precum și protecție împotriva discriminării. Protocolul 12 la Convenție a oferit o serie de protecții care cuprind exercitarea drepturilor prevăzute de legislația internă și garantează că nicio autoritate publică, inclusiv poliția, nu va discrimina nicio persoană.

Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale

Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale obligă autoritățile de stat să protejeze minoritățile, inclusiv romii, împotriva hărțuirii, discriminării sau violenței. Potrivit articolului 6 din Convenție, „Părțile se angajează să acționeze în mod corespunzător pentru a proteja persoanele care pot fi supuse amenințărilor sau actelor de discriminare, ostilitate sau violență din cauza identității lor etnice, culturale, lingvistice sau religioase”.

Convenția privind criminalitatea cibernetică

Convenția privind criminalitatea cibernetică prevede incriminarea actelor cu caracter rasist și xenofob comise prin intermediul sistemelor informatice. Convenția este primul tratat internațional privind infracțiunile de tipul fraudelor legate de computere, comise prin internet și alte rețele de calculatoare, care prevede pedepsirea acestora conform legii penale. Protocolul său suplimentar își extinde prevederile la materialele rasiste și xenofobe de pe internet, precum și la infracțiunile motivate rasial (cum ar fi amenințarea sau insultarea unei persoane pe internet din cauza originii sale etnice).

PRINCIPII APLICABILE ACTIVITĂȚILOR POLIȚIENEȘTI CE PRIVESC MINORITĂȚILE, INCLUSIV CEA A ROMILOR

Codul European de Etică al Poliției

Codul european de etică al poliției prezintă îndrumări specifice pentru poliție atunci când este vorba de minorități etnice și persoanele vulnerabile. Conform Codului:

- ➔ Poliția trebuie să-și îndeplinească sarcinile în mod echitabil, ghidată în special de principiile imparțialității și nediscriminării.
- ➔ Personalul poliției trebuie să acționeze cu o atenție deosebită față de situația persoanelor ce aparțin unor grupuri deosebit de vulnerabile.
- ➔ Investigațiile poliției trebuie să fie obiective, corecte, delicate și adaptabile la nevoile speciale ale persoanelor, inclusiv ale minorităților etnice și ale persoanelor vulnerabile.
- ➔ Poliția trebuie să asigure sprijinul, asistența și informarea necesare victimelor infracțiunilor, fără discriminare.

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței

Recomandarea de politică generală nr. 11 a Comisiei Europene Împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) face referire concret la poliție și la combaterea discriminării rasiale. Conform recomandării:

- ➔ Profilarea rasială și etnică de către poliție este interzisă.
- ➔ Controlul, supravegherea sau investigarea trebuie exercitate pe baza standardului de suspiciune justă, nu pe originea etnică.
- ➔ Discriminarea rasială sau conduita necorespunzătoare pe motive rasiale din partea poliției trebuie investigate efectiv.
- ➔ Poliția trebuie să țină cont pe deplin de motivația rasistă a infracțiunilor obișnuite.
- ➔ Poliția trebuie să stabilească dialog și cooperare cu membrii grupurilor minoritare.

Recomandarea de politică generală ECRI nr. 13 tratează în special principiile privind combaterea antițiganismului și a discriminării împotriva romilor, inclusiv de către poliție. Conform recomandării:

Antițiganismul este o formă specială de rasism, o ideologie întemeiată pe superioritatea rasială, o formă de rasism instituțional alimentată de discriminarea istorică, ce se exprimă, printre altele, prin violență, discurs instigator la ură, exploatare, stigmatizare și cel mai flagrant tip de discriminare.

- ➔ Poliția trebuie să efectueze investigații amănunțite cu privire la infracțiunile motivate rasial și actele de violență împotriva romilor, precum și la toate acuzațiile de conduită necorespunzătoare a poliției față de romi, astfel încât autorii să fie urmăriți penal și pedepsiți.
- ➔ Poliția trebuie să ia măsuri pentru a promova recrutarea romilor în forțele de poliție.
- ➔ Trebuie implicați mediatori, în special din populația romă, pentru a asigura o legătură între romi și poliție.
- ➔ Poliția trebuie să beneficieze de o pregătire specială în ceea ce privește drepturile omului, problemele care afectează romii, legislația privind infracțiunile cu motive rasiale și implementarea acesteia în ceea ce privește victimele din rândul romilor.

Recomandarea de politică generală ECRI nr. 15 stabilește o serie de măsuri pe care trebuie să le adopte poliția și alți participanți din justiția penală în ceea ce privește discursul instigator la ură.

Discursul la ură reprezintă susținerea, promovarea sau incitarea, sub orice formă, la denigrarea, ura împotriva sau atacarea unei persoane sau a unui grup de persoane, precum și orice hărțuire, insultă, stereotipizare negativă, stigmatizare sau amenințare cu privire la o astfel de persoană sau grup de persoane și justificarea tuturor tipurilor de manifestări menționate, pe baza „rasei” (etniei), culorii, descendenței, originii naționale sau etnice, vârstei, dizabilităților, limbii, religiei sau credinței, sexului, genului, identității de gen, orientării sexuale sau a altor caracteristici personale sau a altui statut personal.

Poliția, procurorii și judecătorii trebuie:

- Să se asigure că procedurile penale împotriva discursului instigator la ură nu sunt folosite ca pretext pentru a cenzura criticile la adresa politicilor oficiale, a credințelor religioase sau a personalităților publice.
- Să investigheze în mod corespunzător și să aplice sancțiuni proporționale în ceea ce privește infracțiunile legate de discursul instigator la ură.
- Să evite dezvăluirea originii etnice a presupușilor făptuitori ai unei infracțiuni, cu excepția cazului în care această dezvăluire este strict necesară în scopul respectării legii penale, deoarece o astfel de dezvăluire amplifică stereotipurile negative și nu poate fi remediată cu ușurință.
- Să adopte protocoale sau planuri care să asigure cooperarea și coordonarea lor eficace în combaterea discursului instigator la ură, precum și schimbul de bune practici între aceștia.
- Să asigure o cooperare efectivă cu omologii lor din alte state în tratarea problemei răspândirii transfrontaliere a discursului instigator la ură, fie el în format electronic, fie fizic.

Standarde similare în domeniul poliției au fost promovate de Uniunea Europeană. Parlamentul European, în **Rezoluția sa privind aspectele legate de drepturile fundamentale în procesul de integrare a romilor în UE: combaterea atitudinii antirome**, a cerut statelor membre ale UE să ofere, printre altele, formare obligatorie axată pe drepturile omului și formare continuă pentru agenții de poliție, să înființeze unități speciale pentru combaterea infracțiunilor motivate de ură formate din forțe de poliție cu cunoștințe despre atitudinile antirome și, de asemenea, să încurajeze recrutarea romilor ca agenți de poliție.

Proiectul NET-KARD a remarcat că în Catalonia, Spania, Poliția Regională a adoptat o inițiativă prin care bătrânii romi sau alte persoane respectate ale unei comunități de romi să acționeze ca mediatori informali între comunitățile lor și poliție. Astfel, înainte de a planifica orice intervenție într-o comunitate de romi, poliția ar urma să ceară mai întâi sfaturi și informații contextuale de la mediator în vederea formării unui plan de acțiune eficient. Potrivit poliției, această inițiativă le-a permis să înțeleagă mai bine contextul incidentelor la care sunt chemați să răspundă, permițându-le astfel să adopte o abordare mai adecvată scopului și să evite acțiunile polițienești excesive. Aceasta, la rândul său, a condus la o mai mare acceptare a poliției de către romi.

În Slovenia, poliția pune un accent semnificativ pe poliția comunitară, care este un subiect abordat în timpul pregătirii inițiale a agenților de poliție, precum și în contextul activităților de formare continuă a poliției. Agenții de poliție se întâlnesc cu membri ai comunității de romi, învață despre obiceiurile lor și au, de asemenea, opțiunea pentru un curs de limba romani la nivel simplu, conversațional (limba română) în dialectul local. Potrivit unei evaluări a programului de formare (care era încă în curs de implementare în 2016), polițiștii dobândesc competențe valoroase pentru interacțiunea lor cu comunitățile de romi, ceea ce duce la reducerea numărului de infracțiuni comise și la creșterea numărului de infracțiuni raportate poliției de către romi. Cu toate acestea, poate cea mai mare realizare a programului a fost crearea de legături strânse între poliție și participanții romi la acest program de formare, unii dintre aceștia din urmă oferindu-se voluntari pentru a acționa ca mediatori neoficiali între poliție și membrii comunității de romi.

ECRI a salutat planul autorităților slovace de a recruta **2.000 de romi** ca membri ai patrulelor civile care vor lucra împreună cu poliția pentru îmbunătățirea securității romilor și a considerat că, în viitor, aceștia ar putea beneficia de o formare suplimentară în vederea primirii în rândurile poliției. De asemenea, ECRI a considerat că este foarte important ca șeful poliției din regiunea Košice să decidă să nu mai autorizeze alte operațiuni de poliție pe scară largă în zonele de romi și a salutat decizia de a echipa agenții de poliție cu camere corporale, menționând că aceste camere ar ajuta, de asemenea, agenții de poliție să se protejeze de acuzațiile false de brutalitate a poliției.

3.2 Instituțiile Consiliului Europei relevante pentru activitatea legată de drepturile omului

Principiile supremației legii și a exercitării de către toate persoanele aflate sub jurisdicția Consiliului Europei a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sunt urmărite în principal prin următoarele organe și organisme ale Consiliului Europei:

Comitetul de Miniștri

Adunarea Parlamentară

Comitetul de Miniștri este organismul statutar decizional al Consiliului Europei. Rolul și funcțiile sale sunt definite în linii mari în Capitolul IV al Statutului, printre care se numără supravegherea punerii în aplicare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului.

Adunarea Parlamentară este organul deliberativ al Consiliului Europei, care dezbate problemele de competența sa și își prezintă concluziile, sub formă de recomandări, Comitetului de Miniștri.

Congresul Autorităților Locale și Regionale

Congresul Autorităților Locale și Regionale este responsabil cu consolidarea democrației locale și regionale.

Comisarul pentru Drepturile Omului

Comisarul este o instituție nejudiciară imparțială, care promovează cunoașterea și respectarea drepturilor omului. Activitățile comisarului includ vizite în țară, rapoarte tematice și activități de sensibilizare. **Raportul Comisarului asupra problemelor romilor sau rapoarte de țară.**

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI)

ECRI este un organism pentru drepturile omului compus din experți independenți care, pe lângă emiterea de recomandări de politică generală precum cele menționate mai sus, monitorizează problemele de rasism și discriminare, întocmește rapoarte și emite recomandări statelor membre. **Ultimele rapoarte de țară ECRI**

Comitetul Consultativ privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale

Comitetul Consultativ este comitetul de experți independenți responsabil cu evaluarea punerii în aplicare a Convenției-cadru. Concluziile sale sunt prezentate în avize detaliate specifice fiecărei țări. **Ultimul aviz al Comitetului Consultativ pe țări**

Rapoartele oficiale ale organismelor de monitorizare nu sunt importante doar în sine, ci și pentru că **Curtea Europeană a Drepturilor Omului adesea le ia în considerare ca dovezi de fond.** Prin urmare, este foarte probabil ca, dacă un organism de monitorizare a semnalat un aspect ca fiind problematic într-o anumită țară (cum ar fi eșecul persistent al autorităților de urmărire penală de a investiga dacă o infracțiune ar fi putut fi motivată rasial), Curtea Europeană a Drepturilor Omului să ajungă la o concluzie similară în analiza sa în cadrul căreia apare această problemă.

ORGANISMELE CONSILIULUI EUROPEI: PROBLEME DE PREOCUPARE ȘI PRACTICI PROMIȚĂTOARE PRIVIND POLIȚIA ȘI MINORITĂȚILE, INCLUSIV ROMII

O lectură a rapoartelor emise de toate cele trei organisme cu privire la aproape toate statele membre ale Consiliului European ar dezvălui că nu numai țările din Europa de Est și de Sud-Est sunt cele care adesea nu iau măsuri adecvate pentru a asigura respectarea drepturilor omului pentru romi și travellers.

Comisarul pentru Drepturile Omului și-a exprimat îngrijorarea cu privire la apariția discursului virulent de ură împotriva romilor din partea politicianilor din Norvegia (dintre care unul a afirmat că „romii ar trebui tăiați în bucăți și dați la câini”) și a discursului rasist al autorităților publice, dintre care unul a etichetat efectiv „țigani” drept gunoi. **Comisarul Consiliului European pentru Drepturile Omului, în urma vizitei sale în Norvegia 2015**

ECRI a considerat că operațiunile unui departament al poliției din Suedia prin care a înființat și menținut o bază de date cu numele a 4.700 de romi (inclusiv mulți copii sub 15 ani), dintre care mulți nu au fost asociați cu activități ilegale, a echivalat cu realizarea unor profiluri etnice și a salutat acordarea de despăgubiri de către instanțele suedeze romilor afectați, ca un pas către restabilirea încrederii membrilor comunității de romi în poliție. ***Al cincilea raport ECRI privind Suedia, 2018***

Comitetul consultativ a remarcat că, în Germania, persoanele ce aparțin minorităților nu au adesea încredere în poliție din cauza practicilor continue de caracterizare etnică pe care le folosesc, precum și a eșecului lor de a investiga în mod corespunzător crimele motivate rasial. Comitetul Consultativ a făcut referire pe larg la un caz notoriu privind uciderea a opt etnici turci și a unui grec de către un grup terorist neo-nazist german de extremă dreaptă. Aceste crime au fost inițial atribuite unui război între grupurile mafioate turcești rivale. Abia când membrii grupului neo-nazist au ucis o polițistă germană, poliția a început o anchetă mai viguroasă a acestor crime. Chiar și atunci însă, uciderea polițistei a fost inițial atribuită membrilor comunității de romi și sinti; când s-a descoperit ulterior că nu a fost așa, poliția nu și-a retras declarația inițială. ***Comitetul Consultativ, al patrulea aviz privind Germania, 2015***

Comitetul Consultativ a fost foarte critic față de reticența autorităților italiene de a sancționa discursul de incitare la ură anti-romi, o reticență despre care a spus că a favorizat un climat de impunitate care, la rândul său, a încurajat grupurile extremiste de extremă dreaptă să organizeze demonstrații anti-romi și chiar să desfășoare atacuri împotriva romilor. ***Comitetul Consultativ, Al patrulea aviz privind Italia, 2016***

ECRI a criticat eșecul Belgiei de a pune în aplicare un sistem de colectare a datelor pentru infracțiunile motivate rasial care să permită o defalcare a datelor pe diferite categorii de motivații rasiale (de exemplu, antisemite, anti-romi) și a făcut apel la poliție și procurori să adopte protocoale comune de colectare a datelor. ***ECRI, Al șaselea raport privind Belgia, 2020***

Cu toate acestea, aceleași organisme felicită adesea țările din Europa de Est și de Sud-Est pentru unele dintre inițiativele și politicile lor privind integrarea romilor și a populațiilor *travellers* și răspunsul lor la crimele motivate rasial.

Comitetul Consultativ a remarcat, în ceea ce privește România, că poliția a întreprins măsuri pentru a construi încrederea între membrii săi și membrii minorităților și a salutat eforturile depuse pentru a recruta polițiști din diferite medii etnice, inclusiv romi. De asemenea, a reținut aprobator că numeroase organe ale statului, de la poliție până la Consiliul Superior al Magistraturii, au colectat date privind infracțiunile cu motivație rasială. ***Al patrulea aviz privind România, 2018***

Comitetul Consultativ a făcut remarci similare cu privire la Macedonia de Nord, menționând că numărul membrilor minorităților naționale (inclusiv romi) din poliție și administrația publică este în creștere, element care ar întări încrederea minorităților în poliție și în administrația de stat în general. ***Al patrulea aviz privind Macedonia de Nord, 2016***

ECRI a salutat eforturile continue depuse de autoritățile croate de a-și modifica „Protocolul privind infracțiunile motivate de ură”, precum și instrucțiunile Procuraturii de Stat către toți avocații statului cu scopul de a asigura colectarea și păstrarea cu asiduitate a tuturor informațiilor privind infracțiunile motivate rasial. ***Al cincilea raport privind Croația, 2018***

În Bulgaria, Comitetul Consultativ a remarcat că autoritățile au implementat o serie de proiecte pentru a spori eficacitatea aplicării legii și a urmăririlor penale în lupta împotriva infracțiunilor motivate de ură. Acestea au informat Comitetul Consultativ că Ministerul de Interne a folosit un manual pentru a instrui ofițerii de poliție cu privire la modul de investigare a infracțiunilor motivate de ură și că Academia de Poliție a inclus infracțiunile motivate de ură în programa sa. ***Al patrulea raport privind Bulgaria, 2020***

3.3 Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Convenția Europeană a Drepturilor Omului a fost primul instrument care a cristalizat și a conferit un caracter obligatoriu drepturilor stabilite în Declarația Universală a Drepturilor Omului. Convenția este un tratat internațional care protejează și promovează o serie largă de drepturi ale omului. La textul inițial au fost adăugate o serie de drepturi odată cu adoptarea de protocoale suplimentare.

Tratând-o ca pe un **instrument viu** în vederea abordării problemelor reale, cotidiene, Curtea s-a asigurat că Convenția este întotdeauna pertinentă și actualizată. Toți membrii Consiliului Europei fac parte din Convenție.

DISPOZIȚII ALE CONVENȚIEI EUROPENE RELEVANTE PENTRU ACTIVITATEA POLIȚIEI

Convenția Europeană a Drepturilor Omului și protocoalele sale stabilesc o serie de drepturi, cum ar fi dreptul la viață, dreptul la viață privată și dreptul la căsătorie. În sensul acestui ghid de resurse, drepturile prevăzute în Convenție pot fi împărțite în două categorii:

Drepturi absolute: exercitarea acestor drepturi (cum ar fi dreptul la protecție împotriva torturii sau dreptul la protecție împotriva sclaviei sau a muncii forțate) nu poate fi limitată în niciun fel. Astfel, o practică ce este considerată a constitui tortură ar fi ilegală în conformitate cu Convenția Europeană și nu poate fi justificată în nicio circumstanță. Mai mult, nu se poate renunța la drepturile absolute – deci, de exemplu, un prizonier nu poate „să fie de acord” să fie torturat.

Drepturi calificate: exercitarea acestor drepturi (cum ar fi dreptul la viață sau dreptul la liberă exprimare) poate fi restricționată în anumite condiții. Astfel, dreptul la viață nu este absolut, deoarece în anumite circumstanțe (cum ar fi acțiunea în legitimă apărare), uciderea cuiva ar putea să nu fie contrară Convenției Europene.

Principalele articole ale Convenției Europene cele mai relevante pentru poliție sunt următoarele:

Articolul 2 Dreptul la viață

Articolul 2, dreptul la viață este un drept calificat: orice luare a unei vieți umane este ilegală, cu excepția cazului în care se încadrează într-una dintre cele trei excepții prevăzute în articol (apărare împotriva violenței ilegale, efectuarea/împiedicarea unei arestări, înăbușirea unei revolte/mișcări violente) și cu condiția ca folosirea forței letale să fie legală și proporțională, adică „nu mai mult decât este absolut necesar”.

Articolul 3 Dreptul la protecție împotriva

Articolul 3, dreptul la protecție împotriva torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante. Un drept absolut, nu permite restricții. Astfel, o anumită practică fie nu va constitui tortură (și, prin urmare, articolul 3 nu va fi aplicat), fie va fi, caz în care articolul 3 va fi încălcat.

Articolul 8 Dreptul la viață privată și de domiciliu și

Articolul 8, dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței. Un drept calificat; acesta nu va fi considerat încălcat dacă ingerința în acel drept (de exemplu efectuarea unei percheziții domiciliare) este legală, urmărește un obiectiv legitim și este proporțională cu acel obiectiv.

Articolul Libertatea de întrunire și asociere

Articolul 11 este, de asemenea, un drept calificat, nu va fi considerat încălcat dacă ingerința în acel drept (de exemplu, dispersarea unei demonstrații violente) este prevăzută de legislația internă, urmărește un obiectiv legitim și este proporțională cu acel obiectiv.

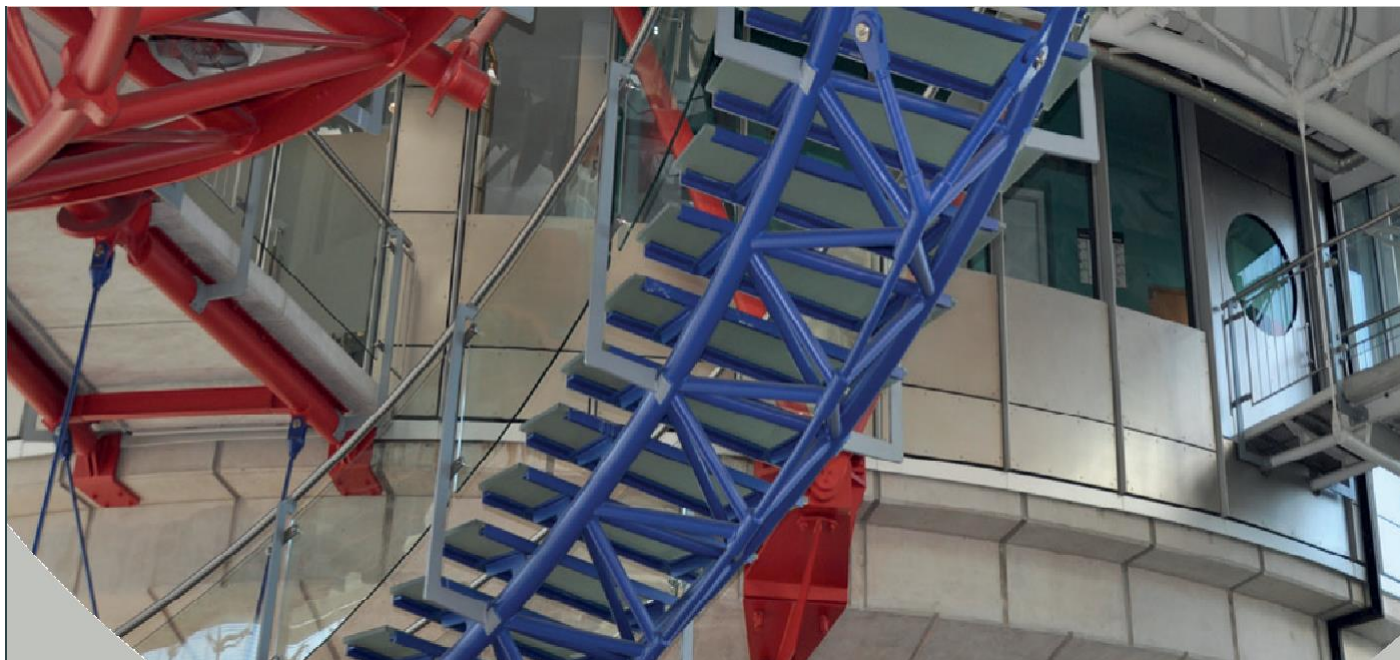

Articolul 14 Interzicerea discriminării

Articolul 14 și articolul 1 din Protocolul 12 garantează dreptul de a fi tratat în mod egal/de a nu fi discriminat în exercitarea drepturilor proprii protejate prin Convenția Europeană și Protocoalele acesteia și, respectiv, prin dreptul intern. O diferență de tratament este discriminatorie dacă nu are o motivație obiectivă și justă.

Un scurt **videoclip despre Convenția Europeană** este disponibil în toate limbile oficiale ale Consiliului European.

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

A nu se confunda cu Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE). Curtea Europeană de Justiție se află în orașul Luxemburg, capitala Luxemburgului, și are rolul de a asigura respectarea legilor și normelor Uniunii Europene privind interpretarea și aplicarea tratatelor de instituire a Uniunii Europene.

Rolul principal al Curții Europene a Drepturilor Omului

Curtea Europeană a Drepturilor Omului se află la Strasbourg (Franța). Sarcina sa principală este de a supraveghea respectarea Convenției Europene a Drepturilor Omului, în primul rând prin analizarea plângerilor depuse de persoane împotriva statelor care au aderat la Convenție sau, mai rar, de state împotriva altor state.

Rolurile și competențele Curții Europene a Drepturilor Omului

Persoanele fără specializare în domeniu (și alții!) își formează adesea idei și opinii greșite despre Curtea Europeană a Drepturilor Omului:

Curtea poate:

- ❑ reține, în urma analizării unei plângeri depuse în fața sa, că un stat și-a încălcat obligațiile care îi revin în temeiul Convenției Europene. Se poate constata, de exemplu, că legea unei țări privind utilizarea armelor de foc nu este conformă cu Convenția.
- ❑ să dispună plata unei despăgubiri echitabile, de obicei simbolice.
- ❑ să indice unui stat să ia măsuri pentru a se asigura că nu vor avea loc încălcări similare în viitor.
- ❑ să ofere reclamantilor posibilitatea de a solicita redeschiderea cazului lor în fața instanțelor interne.

Curtea nu poate:

- ❑ să anuleze hotărârile sau deciziile pronunțate de instanțele interne.
- ❑ să nu țină cont de analiza datelor efectuată de instanțele interne, fără un motiv foarte întemeiat.
- ❑ să declare o persoană vinovată sau nevinovată; Curtea NU evaluează răspunderea penală personală. Nu poate decide că un ofițer de poliție este vinovat de o infracțiune.
- ❑ Nu poate amenda un stat pentru încălcarea Convenției Europene, dar poate acorda despăgubiri reclamantului.

Un scurt ghid cu întrebări și răspunsuri cu privire la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și rolul acesteia este disponibil în toate limbile oficiale ale Consiliului Europei.

Un scurt **videoclip oficial despre Curtea Europeană a Drepturilor Omului** este disponibil în toate limbile oficiale ale Consiliului Europei.

DEPUNEREA UNEI CERERI LA CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Orice persoană care consideră că este personal și direct victima unei încălcări a unuia sau mai multor drepturi ale Convenției Europene poate **depune o plângere** la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

O imagine simplificată a ciclului de viață al unei aplicații ar arăta astfel:

- ➔ Potențialul reclamant trebuie să identifice o acțiune sau o omisiune, imputabilă statului, despre care consideră că i-a încălcat drepturile în temeiul Convenției. Această acțiune sau omisiune poate fi săvârșită fie de un reprezentant al statului, fie de un terț.
- ➔ Potențialul solicitant trebuie să-și fi prezentat cazul în fața instanțelor naționale și să fi epuizat TOATE căile de atac (apeluri, plângeri constituționale) care sunt disponibile, accesibile și eficiente.
- ➔ Dacă nu este mulțumit de decizia judecătorească națională definitivă, acesta poate depune o cerere la Curte.
- ➔ În cazul în care Curtea constată că cererea este admisibilă, atunci se va pronunța asupra cauzei.
- ➔ În cazul în care, atunci când se pronunță asupra cauzei, Curtea este de acord cu pretenția reclamantului și constată că a existat o încălcare, poate acorda reclamantului despăgubiri.
- ➔ În unele cazuri, Curtea poate indica, de asemenea, ce măsuri trebuie să ia Guvernul pentru a acorda o despăgubire integrală reclamantului (măsuri individuale) sau măsuri generale care să garanteze că nu se vor întâmpla nimănui în viitor încălcări similare. Aceste măsuri pot varia de la adoptarea unei noi legislații până la asigurarea unei mai bune pregătiri a ofițerilor de poliție. Curtea va transmite apoi hotărârea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei
- ➔ Comitetul de Miniștri va supraveghea executarea hotărârii. Acesta va monitoriza dacă despăgubirea a fost plătită solicitantului și dacă au fost luate măsurile individuale și generale necesare.
- ➔ Comitetul poate solicita luarea de măsuri generale chiar dacă acestea nu au fost indicate de Curtea Europeană. Numai atunci când este convins că statul a luat toate măsurile necesare pentru respectarea hotărârii, Comitetul va încheia analiza executării hotărârii.

MĂSURI ADOPTATE ÎN URMA HOTĂRĂRILOR CURȚII EUROPENE CU RELEVANȚĂ PENTRU POLIȚIE

De exemplu, în urma hotărârilor de condamnare a lipsei de implicare a poliției, au fost implementate **reforme** pentru abordarea violenței domestice în **Italia și România**. În urma hotărârilor de condamnare a folosirii armelor de foc de către poliție, în **Bulgaria** au fost introduse modificări la normele privind utilizarea armelor de foc de către autorități. În urma unor hotărâri de condamnare a eșecului de a investiga în mod corespunzător presupusele brutalități ale poliției sau atacuri rasiste din partea unor terți, au fost implementate **reforme** în **Macedonia de Nord, Estonia, Polonia, Cipru, Slovacia**, Ungaria, Croația și **România**.

În urma unei serii de hotărâri cu privire la utilizarea nesăbuită și excesivă a forței de către poliție în timpul dispersării demonstrațiilor, Curtea a indicat Turciei că trebuie să ofere ofițerilor de poliție o formare corespunzătoare (**îzci împotriva Turciei**). Autoritățile turce au organizat o **serie de activități de formare** pentru peste 400 de ofițeri superiori de poliție cu privire la tehnicile de control al mulțimii și pentru 12.652 de agenție de poliție privind utilizarea gazelor lacrimogene și a echipamentelor aferente.

În urma hotărârii Curții în cauza **Antayev și alții împotriva Rusiei**, care se referea la tratamentul motivat rasial al cecenilor de către poliție, autoritățile ruse au luat o **serie de măsuri** și a dezvoltat un sistem de monitorizare a infracțiunilor potențial motivate rasial și religios. De asemenea, Parchetul a întreprins măsuri pentru intensificarea cooperării dintre agențiile de stat și ONG-uri.

DREPTURILOR OMULUI PENTRU AGENȚII DE POLIȚIE ȘI CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Codul European de Etică al Poliției nu doar stabilește responsabilitățile și obligațiile agenților de poliție, ci stabilește și drepturile acestora. Astfel, conform Codului:

- ➔ **Personalul de poliție se bucură, de regulă, de aceleași drepturi civile și politice ca și ceilalți cetățeni. Restricțiile aduse acestor drepturi sunt posibile numai atunci când sunt necesare pentru exercitarea funcțiilor poliției într-o societate democratică, în conformitate cu legea și în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului.**
- ➔ **Personalul de poliție se bucură de drepturi sociale și economice, în calitate de funcționari publici, în cea mai mare măsură posibilă. În special, personalul are dreptul de a organiza sau de a participa la organizații reprezentative, de a beneficia de o remunerație adecvată și de securitate socială, precum și de măsuri speciale de sănătate și siguranță, ținând seama de caracterul special al activității polițienești.**
- ➔ **Măsurile disciplinare aplicate personalului de poliție sunt supuse controlului de către un organism independent sau o instanță.**
- ➔ **Autoritățile publice sprijină personalul de poliție în cazul în care este supus unor acuzații neîntemeiate cu privire la atribuțiile sale.**

În contextul Convenției Europene a Drepturilor Omului și al dreptului european, polițiștii au dreptul de a fi protejați în situații periculoase și de beneficia de echipamentul necesar, pregătirea și resursele adecvate. Dacă un agent de poliție trebuie să fie judecat în cadrul procedurilor penale pentru fapte executate în calitate de funcționar, se aplică toate standardele procesului echitabil. Trebuie asigurat un nivel rezonabil de intimitate la locul de muncă pentru agenții de poliție, precum și protecție împotriva discriminării în ceea ce privește recrutarea, condițiile de muncă, promovările, egalitatea de remunerare, concedierea sau hărțuirea. Trebuie instituite orare de lucru și perioade de odihnă rezonabile, o remunerație adecvată și reglementări sanitare adecvate, concediu medical și asigurare de invaliditate cu privire la accidentele de serviciu, precum și alte măsuri de securitate socială (concediul parental, responsabilități de îngrijire a copilului etc.). Mulți agenți de poliție au câștigat cauze în fața Curții Europene a Drepturilor Omului (în mare parte legate de chestiuni salariale și alte conflicte de muncă).

De exemplu, în cauza Milojević și alții împotriva Serbiei, Curtea Europeană a considerat că nerepunerea în funcție a doi dintre reclamanți, agenți de poliție care au fost disponibilizați, în urma achitării lor în cadrul procedurilor penale, încalcă Convenția Europeană. Guvernul sârb a adoptat ulterior o serie de măsuri pentru a se asigura că încălcările similare ale drepturilor de muncă ale colegilor săi să nu se repete. De menționat că în urma pronunțării hotărârii Curții Europene și în baza acesteia, reclamanții au avut posibilitatea de a solicita repunerea lor în funcție.

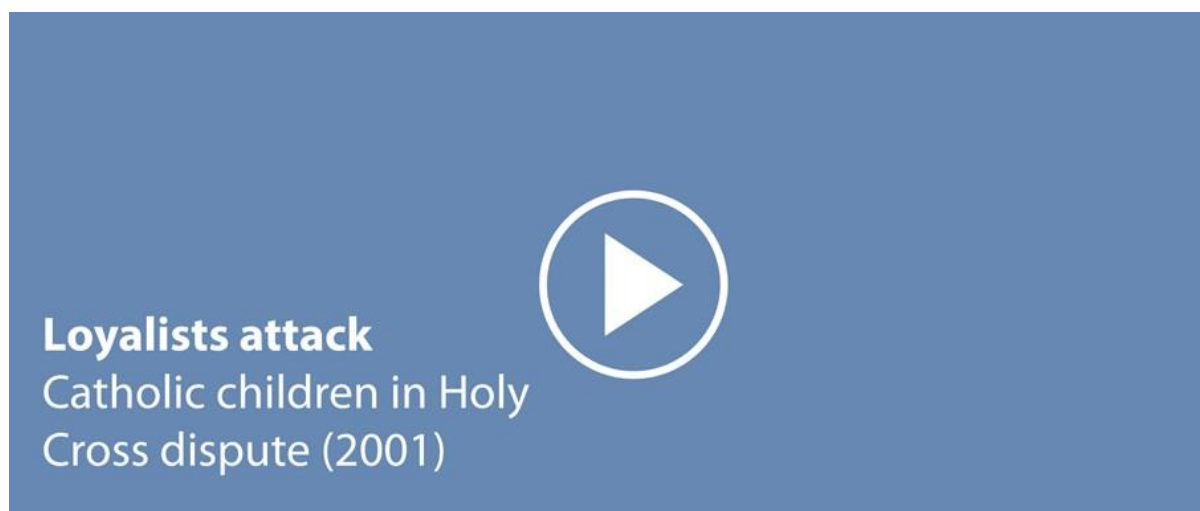
Reclamantul în cauza Grace Gatt împotriva Maltei a fost un agent de poliție care a fost găsit vinovat de abateri disciplinare și penale. Doamna Gatt a fost ulterior eliberată din poliție, iar recursul ei la Curtea Constituțională, în care a susținut că procedurile disciplinare împotriva ei nu sunt echitabile, a fost respins. Curtea Europeană a reținut că dreptul doamnei Gatt în temeiul articolului 6 (dreptul la un proces echitabil) a fost încălcat, deoarece membrii comisiei de disciplină erau agenți de poliție interimar, nu aveau pregătire juridică și fuseseră numiți de ofițerul lor superior, sub a cărui comandă lucrau. În mod similar, organul de poliție care a luat în cele din urmă decizia de a recomanda concedierea acesteia nu a putut fi considerat imparțial. În 2019, Malta a modificat legislația corespunzătoare pentru a asigura independența agenților de poliție care fac parte din comisiile de disciplină.

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI ESTE CONȘTIENȚĂ DE DIFICULTĂȚILE CU CARE SE CONFRUNTĂ POLIȚIA

Curtea Europeană a Drepturilor Omului este pe deplin conștientă de dificultățile (și pericolele) cu care se confruntă poliția în fiecare zi și ține cont de acestea atunci când analizează acuzațiile de conduită necorespunzătoare a poliției.

În cauza P.F. și E.F. împotriva Regatului Unit, al doilea reclamant, elev la o școală catolică din Belfast, a trebuit să traverseze o stradă locuită de membri ai unui grup religios opus, care au organizat proteste și au recurs adesea la acte de violență. Poliția a decis să nu ia măsuri directe pentru a dispersa protestatarii, deoarece le era teamă de reacții mai violente. Pentru a-l proteja pe cel de-al doilea reclamant și alți elevi care se confruntau cu același pericol, poliția le-a recomandat să se înscrie la o altă școală. Primul reclamant, mama celui de-al doilea reclamant, a refuzat. Drept urmare, în fiecare zi de școală, poliția a planificat și a desfășurat o operațiune de amploare, prin care polițiștii se plasau între părinții care își însoțeau copiii la școală și protestatarii violenți pentru a-i proteja. Aceste operațiuni ale poliției au durat aproximativ două luni. Când i s-au prezentat afirmațiile reclamanților ce indicau că poliția nu i-a protejat, Curtea Europeană a considerat că poliția a luat toate măsurile corespunzătoare, atât pentru a-i proteja pe reclamanți, cât și pentru a se asigura că nu vor izbucni acte de violență. Curtea Europeană a pus la dispoziție în întregime evaluarea riscurilor efectuată de poliție, prin care se arată că o formă mai agresivă de intervenție (adică dispersarea protestatarilor violenți) ar fi dus doar la o amplificare a violenței în tot orașul. Curtea Europeană a subliniat, de asemenea, că acțiunea adoptată nu a fost lipsită de costuri sau riscuri pentru poliție: în aceste două luni au fost cheltuite resurse considerabile ale poliției pentru a asigura accesul elevilor pe jos la școala aleasă de ei, iar patruzeci și unu de agenți au fost răniți. În schimb, niciun elev nu a suferit vreo vătămare fizică în acea perioadă.

În cauza McCann și alții împotriva Regatului Unit, Curtea a subliniat, de asemenea, că agenții de poliție trebuie adesea să ia decizii într-o fracțiune de secundă pe baza unor informații care s-ar putea dovedi ulterior a fi inexacte. Astfel, atunci când soldații forțelor speciale au ucis, la vedere și fără avertisment, suspecți de terorism despre care credeau în mod justificat la acea vreme că sunt gata să detoneze o bombă care ar provoca numeroase victime (informații care ulterior s-au dovedit a fi greșite), Curtea Europeană i-a absolvit de orice abatere menționând că „A susține altfel ar însemna a impune o povară nerealistă statului și personalului său de aplicare a legii în îndeplinirea îndatoririi lor, poate în detrimentul vieții lor și a celorlalți”.

Într-o cauză similară ulterioară, Armani da Silva împotriva Regatului Unit, nu a fost deschisă nicio procedură penală împotriva agenților forțelor speciale de poliție care, pe baza unor informații operaționale care s-au dovedit a fi greșite, au ucis o persoană suspectată că se pregătea să detoneze o vestă explozivă ca atac sinucigaș. Incidentul a avut loc după ce au fost găsite patru bombe nedetonate, poliția temându-se că în curând va avea loc un alt atac cu bombă. Curtea Europeană nu a constatat o încălcare a articolului 2, menționând că, în urma unei anchete administrative efectuate de un organism independent, s-a stabilit că soldații forțelor speciale în cauză și-au format în mod just convingerea că suspectul este un atacator sinucigaș care ar putea detona o bombă în orice moment și că împușcarea acestuia era singura modalitate de a-l împiedica să facă acest lucru.

Curtea Europeană este, de asemenea, conștientă de faptul că, în timpul investigației privind acuzațiile de încălcare a articolelor 2 și 3, agenții de poliție se pot confrunta cu proceduri disciplinare sau penale. În acest caz, agenții de poliție trebuie să beneficieze de întregul spectru al drepturilor de care dispun inculpații în astfel de **proceduri**.

În cauza Manoli împotriva Republicii Moldova, reclamantul a fost un agent de poliție care, împreună cu unul dintre colegii săi, a fost acuzat că a maltratată un suspect în timpul arestării sale. Instanța de primă instanță a considerat că, întrucât suspecții au opus rezistență, utilizarea forței de către domnul Manoli și colegul său a fost legală și, prin urmare, i-a achitat. În urma unui recurs al Parchetului, instanța de apel a casat decizia și l-a găsit vinovat pe domnul Manoli și l-a condamnat la o pedeapsă de trei ani de închisoare cu suspendare, fără însă a interoga din nou martorii sau victimele. Curtea Europeană a constatat că procedurile penale împotriva domnului Manoli sunt inechitabile și încalcă articolul 6 din Convenția Europeană (dreptul la un proces echitabil), întrucât era de o importanță crucială pentru instanța de apel să reexamineze martorii și victimele, pentru a le evalua credibilitatea și a nu se baza doar pe depozițiile lor. În urma hotărârii Curții Europene, Curtea Supremă a Republicii Moldova a casat condamnarea domnului Manoli și a dispus redeschiderea procesului penal împotriva acestuia.

ANGAJAREA RESPONSABILITĂȚII STATULUI ÎN TEMEIUL CONVENȚIEI

Responsabilitatea statului în temeiul Convenției Europene în legătură cu articolele 2, 3, 8, individual sau coroborate cu articolul 14, pentru actele săvârșite sau omisiunile funcționarilor de stat, poate fi angajată în trei etape:

A. Înainte de săvârșirea unei fapte sau a unei omisiuni care intră în sfera de aplicare a unuia dintre aceste articole (de exemplu, lipsa unui cadru legislativ adecvat privind utilizarea forței, planificarea defectuoasă a unei operațiuni de poliție). Aceasta se numește o **încălcare de fond** a articolului corespunzător din Convenția Europeană.

B. În momentul în care funcționarii de stat fie comit un act care încalcă aceste articole, fie permit sau nu împiedică entități terțe să îndeplinească un astfel de act (de exemplu, tortura comisă de un agent de poliție, neluarea măsurilor operaționale pentru a proteja persoanele de pericolele prezentate de către persoane fizice). Este de asemenea o **încălcare de fond** a articolului corespunzător din Convenția Europeană.

C. După săvârșirea unei fapte interzise în temeiul acestor articole, prin nedesfășurarea unei anchete efective pentru elucidarea împrejurărilor faptei și pedepsirea făptuitorului(ilor), indiferent dacă făptuitorul(ii) sunt persoane private sau funcționari de stat. Aceasta constituie o **încălcare procedurală** a articolului corespunzător din Convenția Europeană.

Exemple:

- ➔ Un agent de poliție maltratează o persoană – încălcarea articolului 3 (încălcare de fond).
- ➔ Un agent de poliție maltratează o persoană ce aparține unei minorități în timp ce proferează insulte rasiale împotriva acesteia, deoarece este membru al acelei minorități – încălcarea articolului 3 împreună cu articolul 14.
- ➔ Un agent de poliție nu ia măsuri pentru protejarea dovezilor esențiale la locul infracțiunii – încălcarea articolului 3 (încălcare procedurală).
- ➔ Un agent de poliție nu investighează dacă o infracțiune a fost motivată rasial – încălcarea articolului 3 împreună cu articolul 14.

Curtea Europeană a adoptat o abordare pragmatică similară cu privire la aria obligațiilor care revin autorităților atunci când investighează presupuse încălcări ale **articolului 2** și ale **articolului 3**, individual sau împreună cu articolul 14. Printre elementele majore ale eficacității investigațiilor, stabilite în jurisprudența Curții, se numără independența, adecvarea, promptitudinea, investigarea motivelor speciale ale infracțiunii, supravegherea independentă și participarea victimelor.

Pentru ca o anchetă să fie considerată conformă cu cerințele procedurale prevăzute de aceste articole, autoritățile trebuie să ia toate acele măsuri care în principiu sunt de natură să conducă la clarificarea faptelor cauzei, precum și la identificarea și pedepsirea celor răspunzători. Aceasta, după cum a subliniat Curtea Europeană, este o obligație de mijloace, și nu de rezultate. Cu alte cuvinte, autoritățile (și anume poliția, parchetul și instanțele de judecată) nu au obligația, conform Convenției Europene, de a identifica întotdeauna autorii unei infracțiuni, deoarece acest lucru ar fi imposibil. În schimb, li se cere să ia toate măsurile de investigație corespunzătoare care i-ar putea ajuta în identificarea făptuitorilor.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a elaborat cinci principii pentru investigarea eficientă a plângerilor, inclusiv a celor împotriva poliției.

Independență: nu trebuie să existe legături instituționale sau ierarhice între anchetatori și poliștii anchetați

Adecvare: ancheta trebuie să fie capabilă să strângă probe pentru a determina dacă comportamentul reclamat al poliției a fost ilegal și pentru a identifica și pedepsi pe cei răspunzători

Promptitudine: investigația trebuie efectuată cu promptitudine și rapiditate, pentru a menține încrederea în supremația legii

Controlul public: procedurile și luarea deciziilor trebuie să fie deschise și transparente pentru a asigura posibilitatea tragerii la răspundere

Implicarea victimei: reclamantul trebuie să fie implicat în procesarea plângerii pentru a-și proteja interesele legitime

Vezi **Avizul Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului European** privind soluționarea eficientă a plângerilor împotriva poliției

A se vedea **fișa informativă** a Departamentului pentru Executarea Hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului privind Standardele eficiente de investigare a morții sau a relelor tratamente cauzate de forțele de securitate

4. STANDARDELE CONSILIULUI EUROPEI PRIVIND NEDISCRIMINAREA RELEVANTE PENTRU ACTIVITATEA POLIȚIEI

4.1 Principii și instrumente

Codul European de Etică al Poliției prezintă standardele-cheie relevante pentru activitatea poliției. Principiul nediscriminării este de maximă importanță în poliție, atât ca organizație, cât și ca furnizor de servicii pentru public.

Organizarea poliției

- ➔ Organizarea poliției asigură integritatea și eficiența corespunzătoare a personalului de poliție, în special pentru a garanta **respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor**.
- ➔ Procedurile de recrutare trebuie să se bazeze pe **motive obiective și nediscriminatorii**.
- ➔ Personalul de poliție trebuie să se bucure de drepturi sociale și economice, **în calitate de funcționari publici**, în cea mai mare măsură posibilă
- ➔ Ca regulă, personalul de poliție trebuie să se bucure de aceleași drepturi civile și politice **ca și ceilalți cetățeni**.
- ➔ **Formarea poliției** trebuie să țină cont pe deplin de necesitatea de a contesta și combate rasismul și xenofobia.

Poliția ca promotor și apărător al drepturilor

- ➔ Poliția trebuie să-și îndeplinească sarcinile în mod echitabil, ghidată în special de principiile imparțialității și **nediscriminării**.
- ➔ Poliția, în desfășurarea activităților sale, trebuie să țină mereu cont **de drepturile fundamentale ale fiecăruia**.
- ➔ Personalul de poliție trebuie să acționeze cu integritate și respect față de public și cu o atenție deosebită față de situația persoanelor ce aparțin unor grupuri deosebit de **vulnerabile**.
- ➔ În plus, investigațiile poliției trebuie să fie obiective și corecte, delicate și adaptabile la **nevoile speciale** ale persoanelor precum copiii, minorii, femeile, minoritățile, inclusiv minoritățile etnice, și persoanele vulnerabile.
- ➔ Poliția trebuie să asigure sprijinul, asistența și informațiile necesare victimelor infracțiunilor, fără **discriminare**.

Recomandarea ECRI nr. 7 revizuită prezintă standardele aplicabile pentru legislația națională privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale. Dreptul civil și administrativ trebuie să prevadă că interzicerea discriminării se aplică tuturor autorităților publice, inclusiv activităților poliției și ale altor agenți de aplicare a legii.

- ➔ Legea trebuie să definească și să interzică clar discriminarea rasială directă și indirectă, discriminarea prin asociere, intenția anunțată de a discrimina, dispozițiile de a discrimina adresate altuia, instigarea la discriminare, ajutarea altuia să discrimineze și hărțuirea.
- ➔ Legea trebuie să impună autorităților publice obligația de a promova egalitatea și de a preveni discriminarea în îndeplinirea funcțiilor lor.

Legea penală trebuie să sancționeze discriminarea rasială în exercitarea funcției publice sau a ocupației. Normele de drept penal trebuie să sancționeze:

- ➔ Incitarea publică la violență, ură sau discriminare, insulte publice și calomnie sau amenințări împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane pe motive de rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate sau origine națională sau etnică.
- ➔ Exprimarea publică, cu scop rasist, a unei ideologii care pretinde superioritate față de, sau care discreditează sau denigrează, un grup de persoane pe motiv de rasă, culoare, limbă, religie, naționalitate sau origine națională sau etnică.
- ➔ Crearea sau conducerea unui grup care promovează rasismul, sprijinirea unui astfel de grup și participarea la activitățile sale.
- ➔ Legea trebuie să prevadă unu sau mai multe organisme independente însărcinate cu investigarea presupuselor acte de discriminare comise de membrii poliției.

NEDISCRIMINARE: PRINCIPIU FUNDAMENTAL DE DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN

Nediscriminarea este una dintre temele centrale ale **legislației internaționale a drepturilor omului**. Este inclusă în Carta Națiunilor Unite, **Declarația Universală a Drepturilor Omului** și toate instrumentele succesive majore privind drepturile omului și tratatele privind drepturile omului.

Nediscriminarea este un principiu fundamental al cadrului Consiliului Europei, inclusiv al **Convenției Europene a Drepturilor Omului** și al instrumentelor juridice conexe ale Consiliului Europei.

Principiul nediscriminării este una dintre valorile fundamentale ale Uniunii Europene. **Tratatul privind UE, Carta drepturilor fundamentale a UE și diverse directive** interzic discriminarea pe orice motiv.

CONVENȚIA EUROPEANĂ PRIVIND DREPTURILE OMULUI ȘI DISCRIMINAREA

Convenția **Europeană a Drepturilor Omului** garantează protecția împotriva discriminării, inclusiv de către poliție.

Articolul 14 din Convenție interzice discriminarea în exercitarea „drepturilor și libertăților prevăzute în Convenție”. Articolul 14 interzice în mod explicit discriminarea bazată pe „sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau de altă natură, origine națională sau socială, asociere cu o minoritate națională, proprietate, naștere sau alt statut”.

Articolul 1 din Protocolul nr. 12 extinde sfera protecției împotriva discriminării la „orice drept prevăzut de lege”. Prin urmare, introduce o interdicție generală a discriminării și un „drept autonom” de a nu fi discriminat.

De la înființare sa și până în octombrie 2020, **CEDO a pronunțat 300 de hotărâri** în care s-a constatat existența discriminării pe diferite motive.

Noțiunea de discriminare a fost interpretată în mod consecvent de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în **jurisprudența sa referitoare la articolul 14** al Convenției. Curtea a stabilit că discriminarea înseamnă tratarea diferită a persoanelor aflate în situații similare semnificative, fără nicio justificare obiectivă sau corespunzătoare.

De exemplu, discriminarea apare atunci când poliția, fără un motiv obiectiv, tratează o persoană diferit de celelalte în situații similare pe baza unei anumite caracteristici sau nu tratează persoanele în mod diferit atunci când se află în situații semnificativ diferite sau aplică politici neutre într-o modalitate care are un impact negativ excesiv asupra indivizilor sau grupurilor.

Zero Discrimination Day

4.2 Forme de discriminare în dreptul european relevante pentru poliție

FORME DE DISCRIMINARE: PRACTICA CONSILIULUI EUROPEI ȘI LEGEA UNIUNII EUROPENE

Discriminare directă

Articolul 14 nu oferă o definiție a ceea ce constituie discriminare directă. Cu toate acestea, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, **discriminarea directă** se referă la o „diferență de tratament a persoanelor aflate în situații similare sau semnificativ de asemănătoare” și „pe baza unei caracteristici identificabile” sau a unui „statut” protejat de articolul 14.

Directiva UE privind egalitatea rasială prevede că discriminarea directă are loc atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil decât este, a fost sau ar fi tratată o altă persoană într-o situație comparabilă pe motive de origine rasială sau etnică.

În cazul *Antayev și alții împotriva Rusiei*, Curtea Europeană a remarcat că dispozițiile interne ale poliției se refereau la tratarea suspecților cu o anumită origine etnică într-un anumit mod. Curtea Europeană a stabilit că, în cazul reclamanților, originea etnică era singurul motiv, sau cel puțin motivul decisiv pentru implicarea serviciilor speciale de poliție în perchezițiile la domiciliul acestora și nu poate accepta că o asemenea diferență de tratament între suspecți ar putea să se bazeze pe etnia reală sau percepută. Reclamanții au arătat că au fost supuși discriminării și abuzurilor verbale rasiste din partea poliției. Când au reclamat acest lucru, anchetatorul a refuzat să înregistreze anumite declarații, în special cele referitoare la caracterul motivat etnic al atacurilor împotriva lor și la insultele etnice pronunțate de poliție. Curtea Europeană a remarcat că, deși nu a avut loc o analiză amănunțită a posibilelor motive rasiale și nu a fost oferită nicio explicație pentru neefectuarea acestei analize, era evident că ancheta a ignorat posibilele motive rasiale.

Discriminarea prin asociere

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a confirmat că articolul 14 acoperă și **discriminarea prin asociere**, adică situații în care temeiul protejat în cauză se referă la o altă persoană care are o anumită legătură cu reclamantul.

Curtea Europeană de Justiție a reținut că această **discriminare prin asociere** în contextul ocupării forței de muncă este contrară interzicerii discriminării și că discriminarea directă nu se limitează doar la persoanele care prezintă ele însele o caracteristică protejată.

În cazul Škorjanec împotriva Croației, reclamanta și partenerul ei de origine romă au fost agresați de două persoane care au proferat insulte împotriva romilor. Curtea Europeană a subliniat că obligația poliției de a căuta o posibilă legătură între atitudinile rasiste și un anumit act de violență, care face parte din responsabilitatea ce revine statelor în temeiul articolului 3, coroborat cu articolul 14, se referă și la acte de violență bazate pe asocierea sau afilierea reală sau presupusă a victimei cu o altă persoană care posedă efectiv sau probabil un anumit statut sau o anumită caracteristică protejată.

În cazul Coleman împotriva Attridge Law și Steve Law, Curtea Europeană de Justiție a susținut că atunci când un angajator tratează mai puțin favorabil un angajat care nu are el însuși o dizabilitate față de un alt angajat într-o situație comparabilă și se stabilește că tratamentul mai puțin favorabil al aceluia angajat este bazat pe dizabilitatea copilului său, a cărui îngrijire este asigurată în primul rând de către respectivul angajat, un astfel de tratament contravine interzicerii discriminării directe.

Hărțuirea și îndemnarea la discriminare

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, **hărțuirea și ordinul de a discrimina** pot fi privite ca manifestări particulare ale discriminării directe. Curtea a constatat încălcări ale articolului 14 în cazuri de hărțuire și îndemnare la discriminare.

Hărțuirea se caracterizează ca tip special de discriminare, în conformitate cu prevederile **Directivelor UE privind nediscriminarea**. **Hărțuirea** este considerată discriminare atunci când un are loc un comportament nedorit, legat de un motiv protejat, cu scopul sau efectul de a încălca demnitatea unei persoane și/sau de a crea un mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau jignitor.

Directivile **UE privind nediscriminarea** precizează că un **ordinul (instrucțiunea) de a discrimina** este considerat a constitui discriminare, dar nu oferă o definiție a ceea ce se înțelege prin termen.

În cazul Đorđević împotriva Croației, reclamantii, un bărbat cu dizabilități mintale și fizice și mama sa, s-au plâns că autoritățile nu i-au protejat de hărțuirea și acte de violență comise de minori. Curtea Europeană a remarcat că poliția cunoștea situația de hărțuire gravă îndreptată împotriva persoanei cu dizabilități fizice și psihice și era obligată să ia măsuri juste pentru a preveni alte abuzuri. Curtea Europeană a considerat că autoritățile, inclusiv poliția, nu au abordat în mod corespunzător actele de violență și nici nu au pus în aplicare măsuri corespunzătoare pentru a preveni alte hărțuiri.

În cauza Timișev împotriva Rusiei, Curtea Europeană a remarcat că un ofițer de poliție ierarhic superior a ordonat agenților de poliție rutieră să nu admită „ceceni”. Deoarece, în opinia Guvernului, originea etnică a unei persoane nu este menționată nicăieri în documentele de identitate rusești, ordinul a interzis trecerea nu numai a oricărei persoane care era propriu-zis de etnie cecenă, ci și a celor care erau doar percepute ca aparținând acelui grup etnic. Nu s-a susținut că reprezentanții altor grupuri etnice ar fi fost supuși unor restricții similare. În opinia Curții Europene, aceasta a reprezentat o inegalitate clară de tratament în exercitarea dreptului la libertatea de circulație pe baza originii etnice.

Discriminare multiplă sau intersecțională

Legea UE și articolul 14 din Convenție nu definesc discriminarea multiplă sau intersecțională. **Discriminarea multiplă** descrie discriminarea care are loc pe baza mai multor motive care acționează separat.

Discriminarea intersecțională descrie o situație în care mai multe arii motivaționale funcționează și interacționează între ele în același timp în așa fel încât sunt inseparabile.

În cazul BS contra Spaniei, o lucrătoare din industria sexului, de origine nigeriană și rezidentă legal în Spania a susținut că poliția a agresat-o fizic și verbal pe baza rasei, sexului și ocupației sale. Ea a susținut că, spre deosebire de alte lucrătoare de origine europeană, a fost supusă controalelor repetate ale poliției și insultelor rasiste și sexiste. Curtea Europeană a considerat că deciziile luate de instanțele interne nu au luat în considerare vulnerabilitatea particulară a reclamantei, inerentă poziției sale de femeie africană care lucrează ca prostituată și a constatat o încălcare a articolului 14 coroborat cu articolul 3. Curtea Europeană a adoptat o abordare clar intersecțională, dar fără a folosi termenul de „intersecționalitate”.

În cazul *Alković împotriva Muntenegrului*, un bărbat de etnie romă și familia sa au fost hărțuiți de vecini datorită apartenenței române și musulmane. Au fost supuși insultelor rasiale și religioase, amenințărilor cu moartea, graffiti-urilor pictate pe ușa lor, atacurilor asupra mașinii lor și focuri de armă îndreptate spre apartamentul lor. Curtea Europeană s-a concentrat pe două dintre cele mai grave incidente și a criticat poliția pentru modul în care a fost efectuată ancheta. Curtea Europeană a constatat că reclamantului nu i s-a oferit protecția necesară a dreptului său la integritate psihologică, dat fiind faptul că reclamantul era atât rom, cât și musulman.

Discriminare indirectă

Conform jurisprudenței CEDO, **discriminarea indirectă** poate lua forma unor efecte prejudiciabile excesive ale unei politici sau măsuri generale care, deși formulate în termeni neutri, au un anumit efect discriminatoriu asupra unui anumit grup. Deși politica sau măsura în cauză poate să nu fie în mod special îndreptată sau direcționată către un anumit grup, ar putea totuși să discrimineze acel grup într-un mod indirect.

Conform legislației UE, Directiva privind egalitatea rasială prevede că **discriminarea indirectă** se consideră a apărea atunci când o prevedere, un criteriu sau o practică aparent neutră ar pune persoanele de origine rasială sau etnică într-un anumit dezavantaj în comparație cu alte persoane.

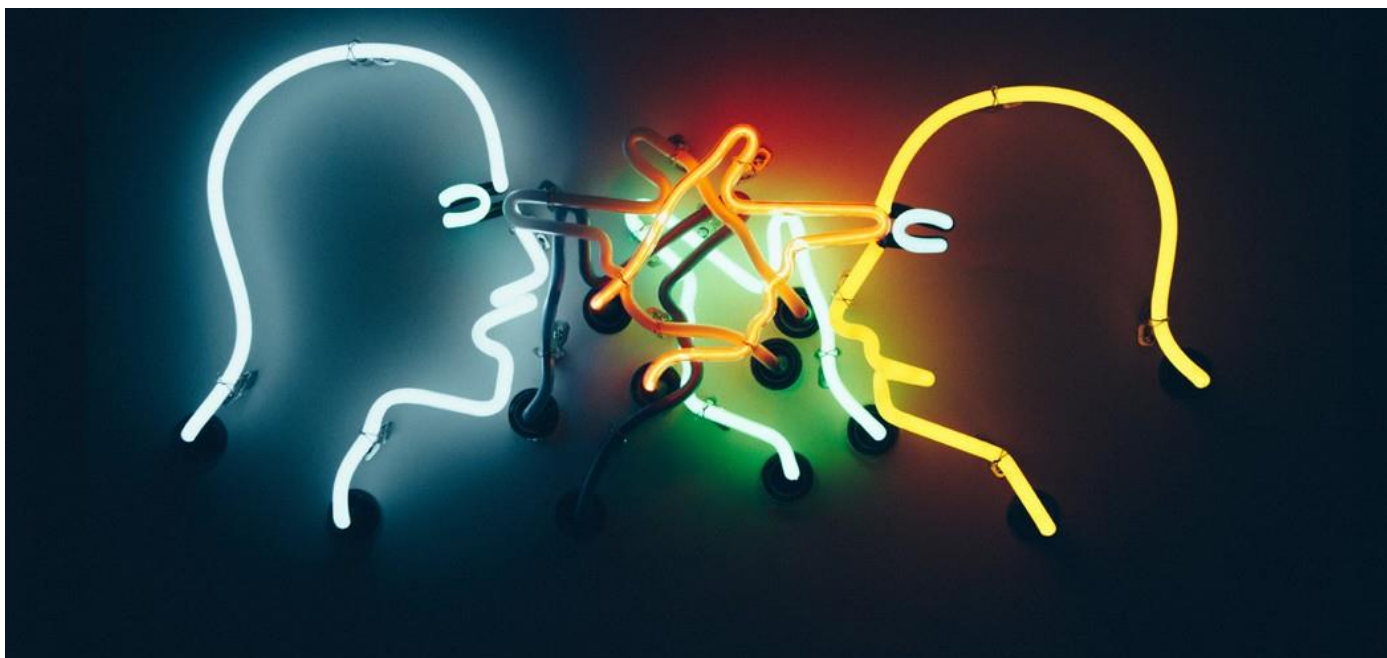

În cazul *Opuz împotriva Turciei*, un caz care implică violență împotriva femeilor, legea turcă în vigoare la momentul faptelor nu făcea distincție explicită între bărbați și femei în ceea ce privește exercitarea drepturilor și libertăților sau în ceea ce privește accesul la justiție. Astfel, discriminarea în acel caz nu s-a bazat pe legislație în sine, ci mai degrabă a rezultat din atitudinea generală a autorităților locale, cum ar fi modul în care au fost tratate femeile la secțiile de poliție atunci când au reclamat incidente de violență în familie, și din pasivitatea judiciară privind asigurarea unei protecții eficiente victimelor.

În cauza *Ypourgos Esoterikon împotriva Maria-Eleni Kalliri*, reclamanta a formulat o plângere privind respingerea cererii sale de înscriere la școala de poliție din cauza înălțimii insuficiente (2 cm sub limită). Cerința standard de înălțime pentru astfel de candidați, conform regulilor grecești, era de 170 de centimetri, atât pentru bărbați, cât și pentru femei. Curtea Europeană de Justiție a reținut că un număr mult mai mare de femei decât bărbați au o înălțime mai mică de 1,70 m, astfel încât, prin aplicarea acestei legi, femeile sunt foarte clar dezavantajate față de bărbați în ceea ce privește înscrierea la concursul de admitere pentru Școala de Ofițeri și Școala de Poliție din Grecia. Rezultă că legea în discuție în acțiunea principală constituie o discriminare indirectă.

4.3 Violența provocată de atitudini discriminatorii și obligații relevante pentru poliție

Conform **Convenției Europene a Drepturilor Omului**, interzicerea discriminării implică obligația de a combate infracțiunile motivate de rasism, xenofobie, intoleranță religioasă sau de handicap, orientare sexuală sau identitate de gen a unei persoane.

Directivele UE privind nediscriminarea nu obligă statele membre să folosească dreptul penal pentru a trata actele de discriminare. Cu toate acestea, **Decizia-cadru a Consiliului European privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului** obligă toate statele membre UE să prevadă sancțiuni penale în legătură cu incitarea la violență sau la ură bazate pe rasă, culoare, descendență, religie sau convingeri, origine națională sau etnică, precum și difuzarea de materiale rasiste sau xenofobe și tolerarea unor astfel de acțiuni.

Directiva privind drepturile victimelor stabilește standarde minime privind drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor, inclusiv a victimelor care au suferit o infracțiune săvârșită cu un motiv prejudicial sau discriminatoriu care ar putea fi, în special, legat de caracteristicile personale.

Un **raport asupra implementării Directivei privind drepturile victimelor** a fost publicat în mai 2020 de Comisia Europeană.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a examinat cazuri de **violență cauzate de atitudini discriminatorii** sub aspectul material și procedural al articolelor 2, 3, 8 și 14, în cazul în care violența s-a bazat pe:

- ➔ **Gen**, de exemplu, **Opuz împotriva Turciei, Eremia împotriva Republicii Moldova, Halime Kılıç împotriva Turciei, M.G. împotriva Turciei.**
- ➔ **Rasa și originea etnică**, de exemplu, **Nachova și alții împotriva Bulgariei, Moldovan și alții împotriva României, Makuchyan și Minasyan împotriva Azerbaidjanului și Ungariei.**
- ➔ **Religie**, de exemplu, **Milanović împotriva Serbiei, Membri ai Congregației Martorilor lui Iehova Gldani și alții împotriva Georgiei, Kornilova împotriva Ucrainei, Zagubnya și Tabachkova împotriva Ucrainei.**
- ➔ **Opinie politică**, de exemplu, **Virabyan contra Armeniei.**
- ➔ **Orientare sexuală**, de exemplu, **Identoba și alții împotriva Georgiei, M.C. și A.C. împotriva României, Sabalić împotriva Croației.**
- ➔ **Dizabilitate**, de exemplu, **Đorđević împotriva Croației.**

OBLIGAȚII PENTRU POLIȚIE STABILITE DE CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că autoritățile statului, inclusiv poliția, au o **obligație pozitivă** de a proteja persoanele împotriva violenței, în special atunci când au fost informați despre pericolul de vătămare corporală letală sau gravă.

Autoritățile statului, inclusiv poliția, au datoria de a **preveni violența** cauzată de atitudini discriminatorii din partea persoanelor fizice despre care autoritățile au avut sau ar fi trebuit să aibă cunoștință sau să intervină în vederea protejării victimelor infracțiunilor legate de faptele unor persoane private.

Curtea Europeană a subliniat că, în timp ce alegerea mijloacelor adecvate de descurajare se încadra, în principiu, în marja de apreciere a statului, descurajarea efectivă împotriva faptelor grave necesită **prevederi eficiente de drept penal**.

Curtea Europeană a decis că statele au **obligația de a investiga** existența oricărui posibil motiv discriminatoriu în spatele unui act de violență și că ignorarea motivației pârținitoare din spatele unei infracțiuni a echivalat cu o încălcare a articolului 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Autoritățile trebuie **să ia măsurile juste** în funcție de circumstanțe, pentru a colecta și a proteja probe, să exploreze toate mijloacele practice de descoperire a adevărului și să ia decizii pe deplin motivate, imparțiale și obiective, fără a omite fapte suspecte care pot indica violența alimentată de discriminare.

Curtea Europeană a declarat că autoritățile, inclusiv poliția, au **datoria suplimentară** de a lua toate măsurile juste pentru a demasca orice motiv rasist și pentru a stabili dacă ura sau prejudecățile discriminatorii ar fi putut juca sau nu un rol în eveniment. Această abordare extinde sfera protecției oferite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și asupra membrilor **grupurilor vulnerabile** care sunt victime ale infracțiunilor motivate de ură, indiferent dacă acel abuz este săvârșit de reprezentanți ai statului sau de terți.

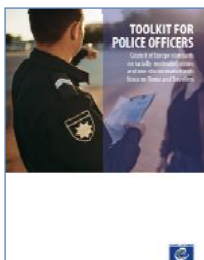
Violența care are la bază motive discriminatorii constituie o **formă agravată a încălcării drepturilor omului**. Acest lucru trebuie să se reflecte în modul în care sunt efectuate investigațiile și în modul în care victimele sunt sprijinite și protejate.

Un **ghid cuprinzător al dreptului european privind nediscriminarea** a fost publicat în comun de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și **Agencia Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale** și este disponibil în diferite limbi ale Consiliului European.

O scurtă lucrare despre datoria autorităților statelor membre de a investiga în mod eficient **motivarea discriminatorie a infracțiunilor** a fost publicat de **Agencia Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale**.

Consiliul European a publicat un **Ghid de resurse pentru agenții de poliție** care se concentrează pe standardele Consiliului European privind infracțiunile motivate rasial și nediscriminarea romilor și călătorilor.

5. INFRAȚIUNI MOTIVATE RASIAL ÎN JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

5.1 Definirea și înțelegerea conceptelor de infracțiuni motivate rasial și incidente rasiste

Ce este o infracțiune motivată rasial?

Prin infracțiune motivată rasial (cunoscută și sub denumirea de „infracțiune motivată de ură” sau „infracțiune motivată părtinitor”) ne referim la o infracțiune săvârșită în mod intenționat împotriva unei persoane sau a proprietății acesteia, exclusiv sau cel puțin parțial pe baza faptului că persoana sau obiectul respectiv posedă efectiv sau se crede că posedă ori este asociat(ă) cu o anumită caracteristică prevăzută de lege (cum ar fi rasa, religia, handicapul).

O victimă a unei infracțiuni motivate rasial nu trebuie să fie neapărat membru al unui grup social vulnerabil – de fapt, oricine ar putea fi victima unei astfel de infracțiuni. Ceea ce este important în clasificarea unei fapte penale drept infracțiune motivată rasial este convingerea făptuitorului că victima sa este membră a unui anumit grup.

De ce trebuie ca poliția să trateze cu prioritate infracțiunile motivate rasial?

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a recunoscut impactul deosebit de dăunător al infracțiunilor cu motivație rasială asupra victimelor și a considerat că poliția și autoritățile de urmărire penală ar trebui să acorde prioritate investigației și sancționării unor astfel de infracțiuni: „A trata violența și brutalitatea induse rasial pe picior de egalitate cu cazurile care nu au tentă rasistă ar însemna să ignorăm natura specială a actelor care sunt deosebit de distructive la adresa drepturilor fundamentale. Nerespectarea modului în care sunt tratate situațiile care sunt esențial diferite poate constitui un tratament nejustificat, incompatibil cu articolul 14 (dreptul la protecție împotriva discriminării) din Convenție.”

Definiția OSCE a infracțiunii motivate rasial

OSCE descrie infracțiunea motivată rasial drept „**infracțiune motivată de ură**” și o definește ca „[...] o infracțiune care este motivată de părtinire față de un anumit grup din cadrul societății”. Pentru ca o faptă penală să poată fi considerată infracțiune motivată de ură, trebuie să îndeplinească două criterii: **a) Fapta trebuie să constituie infracțiune conform codului penal al jurisdicției legale în care este săvârșită și b) Infracțiunea trebuie să fi fost săvârșită cu motivație părtinitoare.**

Definiția FRA a infracțiunii motivate rasial

Uniunea Europeană și Agenția pentru Drepturi Fundamentale (FRA) folosesc termenul „infracțiuni motivate de ură”, pe care îl definesc după cum urmează: „[infracțiunea motivată de ură este] violență și infracțiuni motivate de rasism, xenofobie, intoleranță religioasă sau de un handicap, orientarea sexuală sau identitatea de gen a unei persoane”.

FRA adoptă o abordare mai sociologică în ceea ce privește infracțiunile motivate de ură și este deosebit de preocupată de impactul acestora asupra victimelor și societății. Aceasta subliniază că infracțiunile motivate de ură au un impact asupra drepturilor persoanelor la trei niveluri: individual, de grup și societal. Astfel, o infracțiune motivată de ură nu numai că încalcă drepturile omului și demnitatea umană a victimei (la nivel individual), ci poate incita și alte persoane să comită astfel de infracțiuni (la nivel de grup). În sfârșit, o infracțiune motivată de ură perpetuează distincții în cadrul membrilor unei societăți, subminând astfel formarea unei societăți pluraliste și tolerante.

Ce este un incident rasist?

Un concept legat de infracțiunea motivată rasial este cel al incidentului rasist, definit de ECRI în **Recomandarea sa de politică generală nr. 11** privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale în cadrul poliției (2007) ca „orice incident care este perceput ca fiind rasist de către victimă sau de către orice altă persoană”.

Adoptarea unei astfel de definiții cuprinzătoare a termenului incident rasist este importantă din următoarele motive:

- ➔ Transmite mesajul victimelor infracțiunilor motivate de ură că vocile lor vor fi auzite și că pot avea încredere în poliție.
- ➔ Permite poliției să-și formeze o imagine cuprinzătoare a apariției și manifestărilor rasismului în societate, precum și să monitorizeze răspunsul sistemului de justiție penală la acest fenomen.
- ➔ Garantează că toate infracțiunile cu motivație potențial rasială vor fi întotdeauna investigate eficient, de exemplu, având grijă ca poliția să ia toate măsurile adecvate la locul crimei în vederea culegerii și protejării probelor necesare. În schimb, clasificarea tardivă a unei infracțiuni ca fiind motivată rasial ar fi putut lipsi poliția și autoritățile de urmărire penală de materiale esențiale.
- ➔ Oferă poliției o perspectivă asupra motivelor făptuitorului și ar putea explica comportamentul infracțional ulterior al acestuia.

Un instrument important pentru a asigura monitorizarea și înregistrarea tuturor incidentelor rasiste în mod adecvat este utilizarea unui formular de incident rasist, cum ar fi cel creat de OSCE și disponibil în **limba engleză și rusă**.

5.2 Tipologia infracțiunilor motivate rasial în fața Curții Europene a Drepturilor Omului

INFRAȚIUNI COMISE DE MEMBRI AI GRUPURILOR EXTREMISTE

STUDIU DE CAZ

Domnul Šečić, o persoană de origine romă, a fost atacat în timp ce aduna fier vechi la Zagreb. Doi bărbați neidentificați l-au bătut cu scânduri de lemn, proferând injurii rasiale, în timp ce alți doi bărbați stăteau de pază. La scurt timp după aceea, poliția a sosit, a chestionat persoanele la fața locului și a efectuat o căutare a atacatorilor, dar fără succes. Domnul Šečić a suferit multiple fracturi de coaste și ulterior a fost diagnosticat cu tulburare de stres post-traumatic.

Ulterior, au apărut informații că au avut loc atacuri similare împotriva altor membri ai comunității de romi și o victimă a unuia dintre atacuri a oferit o descriere a atacatorului său. Mai mult, în timpul unui interviu TV, un tânăr *skinhead* a recunoscut că a luat parte la unele dintre aceste atacuri și se pare că s-a referit și la atacul asupra domnului Šečić. Polițiștii nu au reușit să interogheze persoana identificată de victima unuia dintre aceste atacuri. Mai mult, polițiștii au cerut jurnalistului care a susținut interviul să dezvăluie entitatea tânărului *skinhead*, dar când jurnalistul a refuzat, invocându-și dreptul de a-și proteja sursele, nu au mai insistat asupra problemei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

În cazul **Șečić împotriva Croației**, Curtea Europeană a constatat o încălcare a aspectului procedural al **articolului 3**, individual și împreună cu **articolul 14**, din cauza numeroaselor eșecuri ale organelor de poliție și de urmărire penală în ancheta penală care a avut loc.

- ➔ Deși autoritățile de anchetă au ajuns la concluzia că atacul a fost comis de persoane *skinhead* despre care se știa că au participat la incidente similare, nu au chestionat pe nimeni din acel grup și nu au urmărit informațiile.
- ➔ Mai mult, nu au interogat un individ identificat de un martor ocular. Totodată, nici nu a fost solicitat de către poliție un ordin judecătoresc prin care să-l oblige pe jurnalist să dezvăluie persoana pe care a intervievat-o, care era membru al grupului *skinhead* din spatele atacului și și-a exprimat deschis ura față de romi.
- ➔ Solicitarea unui astfel de ordin nu ar fi fost neapărat incompatibilă cu libertatea presei garantată de articolul 10 din Convenție, întrucât ar fi revenit instanței competente să cântărească toate interesele și să decidă dacă identitatea sursei ar trebui să fie dezvăluită.
- ➔ Curtea Europeană a pus un accent deosebit pe faptul că atacatorii reclamantului erau suspectați că aparțin unui grup de *skinheads*. Era în natura unor astfel de grupuri să se ghideze după o ideologie extremistă și rasistă.
- ➔ În consecință, știind că atacul a fost probabil rezultatul urii etnice, poliția nu ar fi trebuit să permită ca ancheta să se prelungească mai mult de șapte ani fără a lua măsuri serioase pentru identificarea sau urmărirea penală a celor vinovați.

Evoluții juridice ca urmare a hotărârii Curții Europene

În urma hotărârii Curții Europene, **autoritățile croate** au întreprins o serie de măsuri ample pentru a asigura investigații penale eficiente în infracțiunile motivate rasial.

Motivația rasială a fost introdusă ca circumstanță agravantă în Codul Penal, în timp ce Codul de Procedură Penală a fost modificat, conferindu-se Procuraturii Statului mai multă putere de supraveghere în contextul cercetărilor penale.

Pe lângă cursurile de pregătire pentru polițiști, a fost înființată o **unitate de poliție specializată în infracțiuni cu motivație rasială**; unitatea este operațională în toată Croația și este formată din ofițeri de poliție care au primit instruire specială privind infracțiunile motivate rasial.

A fost înființat **un sistem de colectare a datelor privind infracțiunile motivate rasial**, în timp ce Procuratura Statului a emis un document intitulat **Instrucțiuni privind tratarea cazurilor de infracțiuni motivate de ură**, care stabilește măsurile pe care avocații statului trebuie să le adopte atunci când investighează o infracțiune cu o potențială motivație rasială.

În 2011, a fost adoptat **Protocolul de procedură în cazurile de infracțiuni motivate de ură**; documentul prezintă măsurile pe care poliția și alți oficiali de stat trebuie să le ia atunci când se ocupă de infracțiunile motivate rasial. În conformitate cu Protocolul, poliția trebuie, de asemenea, să adune informații despre grupurile care ar putea comite infracțiuni motivate rasial.

Bună practică polițienească

Diverse forțe de poliție și de securitate au elaborat manuale sau ghiduri cu informații despre diferitele semne și simboluri folosite de grupurile de extremă dreaptă și neonaziste.

Aceste manuale, precum cel alcătuit de **Echipa de prevenție a Departamentului Antiterorism al Poliției Greater Manchester** sau cel întocmit de **Serviciul de Informații Intern al Republicii Federale Germania**, permit agenților de poliție și altor oficiali de stat, precum și altor entități implicate, cum ar fi ONG-urile, să stabilească cu ușurință dacă un semn sau un simbol pe care îl întâlnesc în activitatea lor ar putea indica un atașament față de o ideologie extremistă.

INFRAȚIUNI COMISE DE GRUPURI DE EXTREMĂ DREAPTĂ ÎN TIMPUL DEMONSTRAȚIILOR

STUDIU DE CAZ

Domnul Kiraly și domnul Domotor erau cetățeni maghiari de origine romă. În localitatea lor a avut loc o demonstrație anti-romă. Au fost rostite discursuri în urma cărora manifestații au marșăluit printre casele locuite de romi, amenințându-i pe locuitori și angajându-se în acte de violență.

Cei doi bărbați s-au plâns că autoritățile nu și-au îndeplinit obligația fie de a interzice organizarea demonstrației, fie de a-i proteja de amenințările rasiste pronunțate în timpul marșului anti-romi și de a efectua o anchetă eficientă asupra incidentului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

În cazul **Király și Dömötör împotriva Ungariei**, Curtea Europeană a observat că poliția a luat măsuri pentru a se asigura că demonstrația nu va duce la violență. Nu a fost de acord cu decizia luată de poliție de a nu interzice manifestația, dar a considerat că poliția a acționat profesionist și că decizia sa de a permite desfășurarea marșului nu a fost una nejustificată, mai ales că au luat măsuri pentru a se asigura că locuitorii romi din localitate nu vor suferi vreo vătămare.

- De asemenea, Curtea Europeană a considerat că **amenințările proferate împotriva romilor** în cursul demonstrației nu s-au concretizat efectiv în acte reale de violență fizică împotriva reclamantilor înșiși.
- Cu toate acestea, Curtea Europeană a considerat că faptul că anumite acte de violență au fost comise de cel puțin unii dintre manifestații și că în urma discursurilor manifestații au **marșăluit în cartierul romilor** proferând amenințări ar fi stârnit în reclamantii o frică întemeiată de violență și umilință, cu atât mai mult cu cât nu puteau reacționa plecând, devenind astfel un **public captiv**.
- Amenințările au fost îndreptate împotriva locuitorilor de etnie romă deoarece aceștia **aparțineau unei minorități etnice** și, prin urmare, au afectat fără îndoială sentimentele de stimă de sine și încredere în sine ale membrilor acesteia, inclusiv a reclamantilor.

- ➔ Curtea Europeană a fost foarte critică cu privire la modul în care **au fost implementate mecanismele de drept penal**, considerând că acest lucru a încălcat obligațiile pozitive ale statului pârât în temeiul **articolului 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie).
- ➔ Autoritățile interne ar fi trebuit să **acorde o atenție deosebită** contextului special în care au fost rostite **declarațiile rasiste**. În special, autoritățile ar fi trebuit să **țină cont de faptul că evenimentul a fost organizat într-un moment în care marșurile ce implicau grupuri mari și vizau romi aveau loc la o scară care ar putea fi calificată drept intimidare** coordonată la scară largă.
- ➔ Curtea Europeană a remarcat că **declarațiile rasiste** luate împreună cu contextul în care au fost exprimate ar putea constitui un **risc clar și iminent de violență** și ar putea provoca reținerea destinatarilor lor. Chiar dacă nu se putea considera că poliția ar fi avut vreo obligație să interzică desfășurarea demonstrației, aceasta, împreună cu autoritățile de urmărire penală, ar fi trebuit să **reacționeze mai eficient** în timpul și după încheierea demonstrației.
- ➔ Curtea Europeană a declarat că, în ciuda amplitudinii demonstrației și a numărului de incidente violente care au avut loc, poliția a interogat **doar cinci demonstrați**. Această procedură nu a fost de natură să conducă la stabilirea faptelor cauzei și nu a constituit un răspuns suficient la natura reală și complexă a situației. Dimpotrivă, o reacție atât de ineficientă a riscat să transmită publicului mesajul că astfel de demonstrații rasiste sunt, dacă nu permise de stat, atunci cel puțin tolerate.

Evoluții juridice ca urmare a hotărârii Curții Europene

În urma hotărârii Curții Europene, precum și a altor hotărâri similare (**Balázs, MF, RB**), **autoritățile maghiare** au întreprins o serie de măsuri ample pentru a asigura investigații penale eficiente în infracțiunile motivate rasial. În 2019, sediul Poliției Naționale a Ungariei a adoptat o **Instrucțiune privind sarcinile poliției legate de tratarea infracțiunilor motivate de ură** care conține o definiție largă a ceea ce constituie o infracțiune motivată rasial. Acum se poate considera că o astfel de infracțiune a fost săvârșită atunci când făptuitorul alege să comită o infracțiune într-un loc sau împotriva bunurilor aparținând (sau presupuse a aparține) unui **anumit grup**. Acest lucru s-ar aplica, prin urmare, demonstrațiilor precum cele care au avut loc în cazul **Király și Dömötör**.

Instrucțiunea include, de asemenea, o **listă de indicatori de părtinire** pentru a fi utilizată atunci când se investighează o presupusă infracțiune motivată rasial. În plus, a avut loc deja o serie de **cursuri de formare pentru polițiști** și procurori și au fost planificate și alte cursuri, în timp ce baza de date a Autorității de Investigații și a Procuraturii a fost revizuită și permite acum introducerea infracțiunilor cu motivație rasială, inclusiv tipul de motivație rasială.

Exemple de bună practică ale poliției

ECRI a salutat decizia **poliției cehe** de a nu autoriza protestele anti-romi ale grupurilor extremiste în sau în apropierea zonelor în care locuiesc romi, deoarece astfel de proteste au degenerat adesea în violență împotriva romilor, și a remarcat că reprezentanții comunităților de romi și-au exprimat satisfacția față de această decizie.

INFRAȚIUNI COMISE ALEATORIU ÎMPOTRIVA ROMILOR

STUDIU DE CAZ

Doamna Yotova era de origine romă și hotărâse să organizeze o petrecere în casa ei la două zile după ce au avut loc altercații grave între niște tineri de origine romă din satul în care locuia și câțiva tineri de origine bulgară dintr-un sat din apropiere.

Pe la miezul nopții, dintr-o mașină au fost trase niște focuri de armă spre poarta din față a casei sale, iar reclamanta a fost lovită în piept, umăr și braț. În urma atacului, ea a fost declarată cu handicap de peste 75%.

Autoritățile au efectuat o serie de acte de investigație și au chestionat un număr de tineri etnici bulgari din satul din apropiere, dar, având în vedere caracterul aleatoriu al incidentului, nu au desfășurat o anchetă cu privire la natura potențial rasistă a incidentului.

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului

În cazul **Yotova împotriva Bulgariei**, Curtea Europeană a constatat o încălcare a aspectului procedural al **articolului 2**, individual și împreună cu **articolul 14**.

- Curtea Europeană a remarcat că reclamanta a alertat autoritățile de anchetă cu privire la posibilitatea ca infracțiunea împotriva ei să fie **motivată rasial**, dar autoritățile nu au luat în considerare plângerea ei și nici nu au lansat o anchetă în acest sens.
- Curtea Europeană a constatat că ancheta a fost deficitară și a criticat în special eșecul autorităților de a **chestiona tinerii de etnie bulgară acuzați** cu privire la atitudinea lor generală față de romi.
- În plus, autoritățile de anchetă nu au reușit să stabilească dacă unul sau mai mulți dintre acești tineri au **luat parte în trecut la incidente violente motivate rasial sau dacă au aderat la o ideologie extremistă sau rasistă**.
- Suspecții nu au fost chestionați cu privire la existența vreunei legături între altercația anterioară dintre romi și ne-romi și evenimentul în cauză (și anume împușcarea reclamantului).
- Curtea a constatat că deficiențele din anchetă menționate mai sus încalcă aspectul procedural al **articolului 2** (dreptul la viață), coroborat cu **articolul 14** (dreptul la protecție împotriva discriminării).

Evoluții juridice ca urmare a hotărârii Curții Europene

În urma hotărârii Curții Europene și a altor hotărâri similare, **autoritățile bulgare** au introdus o serie de măsuri ample pentru a asigura investigații penale eficiente în infracțiunile motivate rasial.

Trebuie remarcat faptul că **Yotova** nu a fost primul caz împotriva Bulgariei cu privire la anchete penale deficitare și ineficiente, inclusiv anchete penale în infracțiuni cu motivație rasială. Ca urmare, unele dintre măsurile menționate mai jos au fost adoptate în contextul executării altor cauze care ridicau probleme similare cazului Yotova, cum ar fi **Angelova și Iliev împotriva Bulgariei și Abdu împotriva Bulgariei**.

Codul penal a fost modificat, iar acum săvârșirea unei infracțiuni cu motivație rasială este o circumstanță agravantă. De asemenea, Parchetul a efectuat o analiză aprofundată a tuturor hotărârilor împotriva Bulgariei în care Curtea Europeană a constatat că urmărirea penală este deficitară și a publicat un raport care cuprinde o serie de măsuri pentru îmbunătățirea anchetelor penale în general și a anchetelor privind infracțiunile motivate rasial în particular.

Exemple de bune practici ale poliției

Lipsa oricărui motiv aparent este unul dintre indicatorii infracțiunilor motivate rasial, așa cum este evidențiat în **OSCE – Utilizarea indicatorilor de părtinire: Un instrument practic pentru poliție**, disponibil în **engleză** și **ucraineană**.

Instrucțiunile adoptate de forțele de poliție, cum ar fi Instrucțiunea Poliției Naționale Maghiare menționate mai sus, și de parchete, cum ar fi **Circulara 5/2018 a Parchetului Curții Supreme din Grecia**, care se referă adesea la lista OSCE a indicatorilor de părtinire, menționează că absența oricărui motiv evident ar putea fi un indiciu că o crimă a fost motivată rasial.

INFRAȚIUNI MOTIVATE DE ASOCIEREA CU O ETNIE SAU DE CONFUZII PRIVIND IDENTITATEA

STUDIU DE CAZ

Doamna Škorjanec, care era de origine etnică croată, și partenerul ei, care era de origine romă, au intrat într-o altercație cu două persoane care au început să o împingă pe reclamantă, să o insulte și să o amenințe pentru că are o relație cu un bărbat de origine romă.

La scurt timp după aceea, unul dintre atacatori a apucat-o pe doamna Škorjanec de tricou, a aruncat-o la pământ și a lovit-o cu piciorul în cap.

Atacatorii s-au întors apoi către partenerul doamnei Škorjanec și, în timp ce au spus că toți romii ar trebui uciși, au început să-l lovească cu piciorul și chiar au încercat să-l înjunghie cu un cuțit.

Poliția a depus o plângere împotriva ambilor autori, dar a menționat-o pe doamna Škorjanec doar ca martor și nu ca victimă. Făptașii au fost în cele din urmă condamnați la un an și șase luni de închisoare pentru atacul motivat rasial asupra partenerului doamnei Škorjanec.

Doamna Škorjanec a depus o plângere penală proprie, argumentând că și ea a fost victima unei infracțiuni motivate rasial.

Plângerea ei a fost însă respinsă, deoarece nu era de origine etnică romă, astfel încât atacul împotriva ei nu ar fi putut fi motivat rasial.

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului

În cazul **Škorjanec împotriva Croației**, Curtea Europeană a constatat o încălcare a aspectului procedural al articolului 3 coroborat cu articolul 14 din cauza eșecurilor poliției și autorităților de urmărire penală în urmărirea penală referitoare la plângerea reclamantilor cu privire la un atac motivat rasial.

- ➔ Curtea Europeană a subliniat că atât reclamanta, cât și partenerul ei au declarat în mod repetat în cursul procedurii penale că au considerat că atacul asupra celor doi a fost **motivat rasial**. Acest lucru, a considerat Curtea Europeană, ar trebui să fie suficient pentru a declanșa **obligăția poliției și a autorităților de urmărire penală de a investiga** dacă motivația rasială a jucat un rol în atac.
- ➔ Curtea Europeană a reiterat, de asemenea, că autoritățile ar trebui să țină seama de contextul mai larg al crimei și să aibă în vedere faptul că autorii ar putea avea **motive mixte**.
- ➔ Curtea Europeană a susținut apoi că autoritățile, la primirea unor acuzații credibile cu privire la o infracțiune motivată rasial, ar trebui să încerce să stabilească dacă există o **legătură** între o faptă penală și **prejudiciul rasial**, nu numai în ceea ce privește infracțiunile împotriva persoanelor pe baza **statutului lor personal real sau perceput** sau a unei astfel de caracteristici, ci și în legătură cu infracțiunile bazate pe **asocierea sau afilierea reală sau percepută a victimei** cu o altă persoană care posedă efectiv sau presupus un anumit statut sau o **caracteristică protejată**.
- ➔ Curtea Europeană a considerat că nu a avut loc o astfel de investigație în acest caz, în primul rând pentru că autoritățile au considerat decisiv faptul că **reclamantul nu era de origine etnică romă**. În consecință, autoritățile nu au încercat să stabilească dacă reclamanta a fost agresată din cauza **asocierii sale cu o persoană de etnie romă** și dacă această percepție a unei asocieri (din partea făptuitorilor) ar fi suficientă pentru a face infracțiunea una motivată rasial. Curtea Europeană a susținut că neluarea niciunei măsuri în acest sens a încălcat aspectul procedural al **articolului 3** coroborat cu **articolul 14** (dreptul la protecție împotriva discriminării).

Evoluții juridice ca urmare a hotărârii Curții Europene

Pe lângă măsurile generale privind investigarea și pedepsirea mai eficace a infracțiunilor motivate rasial care erau deja în vigoare în urma cauzei Šečić împotriva Croației, **autoritățile croate** au efectuat o analiză aprofundată a constatărilor Curții Europene în hotărârea Škorjanec. Analiza a fost apoi pusă la dispoziția tuturor autorităților interne care se ocupă de infracțiuni motivate rasial

Autoritățile au în vedere adoptarea unui nou protocol de procedură în cazurile de infracțiuni motivate de ură, printre altele pentru a îmbunătăți culegerea de date statistice privind infracțiunile motivate de ură și pentru a defini obligațiile autorităților competente într-un mod mai adaptat.

INFRAȚIUNI CU MOTIVE MIXTE

STUDIU DE CAZ

Domnul Balázs, o persoană de etnie romă, după ce a părăsit un club la primele ore ale dimineții împreună cu iubita sa, a fost implicat într-o altercație verbală cu un grup de persoane care au făcut comentarii denigratoare cu privire la originea sa etnică romă și la aspectul iubitei sale. La fața locului s-a alăturat și un trecător care s-a angajat în scurt timp într-o altercație cu domnul Balázs.

Domnul Balázs a depus o plângere penală în care a oferit o relatare detaliată a incidentului, subliniind că agresorul său s-a referit la el drept „țigan murdar”; a depus de asemenea materiale pe care le găsisese pe contul de socializare al agresorului său, în care atacatorul se lauda că, cu o seară înainte, „a lovit cu piciorul în cap un țigan care zăcea la pământ”. Într-o altă postare, atacatorul furnizase un link către un clip dintr-un film bine-cunoscut cu tente rasiste, în care personajul folosea un limbaj explicit rasist pentru a-și exprima ura față de anumite categorii de oameni; atacatorul a menționat în postarea sa că s-ar putea adăuga la aceste categorii „un alt tip de gunoaie care trăiesc printre noi”, probabil referindu-se la romi. Procurorul a deschis o anchetă penală împotriva persoanei care l-a agresat pe domnul Balázs pentru săvârșirea unei infracțiuni cu motivație rasială, dar ulterior a întrerupt ancheta pentru lipsa probelor că infracțiunea a fost motivată exclusiv de ură rasială. Făptuitorul, care a susținut că a publicat cele două mesaje fără un motiv anume, a fost condamnat pentru comportament scandalos și condamnat la un an de închisoare cu suspendare.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Deși persoana care l-a agresat pe reclamant a fost găsită vinovată, Curtea Europeană în cazul Balázs contra Ungariei a constatat totuși o încălcare a aspectului procedural al articolului 3 (dreptul la protecție împotriva torturii/relelor tratamente) coroborat cu articolul 14 (dreptul la protecție împotriva discriminării).

- ➔ Considerând că nu numai faptele bazate exclusiv pe caracteristicile victimei pot fi clasificate drept infracțiuni motivate rasial, Curtea a recunoscut că făptuitorii pot avea **motive mixte**, fiind influențați de factori situaționali la fel de mult sau mai mult decât de atitudinea lor discriminatorie față de grupul din care face parte victima.
- ➔ În consecință, a considerat că preocuparea procurorului de a stabili dacă motivul făptuitorului se **datora (precis)** originii etnice romă a reclamantului a fost deplasată.
- ➔ Curtea Europeană a criticat faptul că autoritățile de urmărire penală nu au luat în considerare postările făptuitorului pe **rețelele de socializare** după incident, unde a menționat în mod special originea de etnie romă a reclamantului, precum și o altă postare în care a furnizat un link către o scenă de film care conținea un mesaj rasist și intolerant și făcea aluzie la romi drept gunoi.

Evoluții juridice ca urmare a hotărârii Curții Europene

Măsurile generale luate de **autoritățile maghiare** în urma hotărârii Curții Europene sunt expuse în cazul **Király și Dömötör**. Guvernul a adoptat măsuri care se aplică unui grup de dosare ce include cazurile **Balázs, M.F., R.B.** și **Király și Dömötör**.

Printre măsuri se află adoptarea unei **Instrucțiuni privind activitățile de poliție legate de gestionarea infracțiunilor motivate de ură**, care conține o definiție largă a ceea ce constituie o infracțiune motivată rasial și o listă de indicatori de discriminare care trebuie utilizați la investigarea unor astfel de infracțiuni, activități de **informare**, inclusiv instruire pentru agenții de poliție și procurori, culegerea de date și **cercetarea infracțiunilor motivate de ură**.

STUDIU DE CAZ

Un agent al poliției municipale aflat în afara serviciului a luat o armă cumpărată ilegal și s-a deplasat cu mașina proprie într-un oraș cu o comunitate de romi considerabilă. S-a oprit în fața casei reclamantilor, a intrat pe proprietate și, fără să scoată un cuvânt, a început să tragă în persoanele care se aflau întâmplător în curte. Trei membri ai familiei reclamantilor au fost împușcați mortal, iar doamna Lakatosova și domnul Lakatos au fost grav răniți.

Interogat de poliție, făptuitorul a răspuns că se gândește de mult să facă ceva în legătură cu „problema” romilor. Ulterior, a fost examinat de psihiatri care au concluzionat că avea o personalitate paranoică legată de o teamă intensă de comportament agresiv al unor romi față de el sau de persoanele apropiate lui. Acesta a dezvoltat un „motiv paradoxal altruist al soluționării radicale a problemelor de ordine publică din oraș, în special față de zona care cuprindea romii inadaptabili și problematici”.

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului

- ➔ În cauza Lakatošová și Lakatoš împotriva Slovaciei, Curtea Europeană a constatat o încălcare a aspectului procedural al **articolului 2 coroborat cu articolul 14**.
- ➔ Chiar dacă Curtea Europeană nu a contestat constatările instanței naționale cu privire la responsabilitatea redusă a făptuitorului pentru acțiunile sale, aceasta a remarcat că există **dovezi circumstanțiale solide** (inclusiv evaluarea psihologului) care să ateste că acțiunile făptuitorului ar fi putut fi cel puțin parțial motivate rasial.
- ➔ Cu toate acestea, în ciuda acestor dovezi, autoritățile naționale **nu au examinat** dacă incidentul ar fi putut fi motivat de **ura rasială** împotriva romilor.

Evoluții juridice ca urmare a hotărârii Curții Europene

În urma hotărârii Curții Europene, **autoritățile slovace au** întreprins o serie de măsuri ample pentru a asigura investigații penale eficiente în infracțiunile motivate rasial.

În 2017 au fost adoptate modificări la Codul Penal, iar **motivarea infracțiunilor** pe bază de rasă, culoarea pielii, origine națională sau apartenență etnică este un termen special de calificare prevăzut în partea generală a Codului Penal, așa cum este definit de Secțiunea 140(e).

În 2019 a fost publicat un **ghid practic**. Acesta conține informații fundamentale și cele mai bune practici în judecarea infracțiunilor comise cu un motiv discriminatoriu.

Legea cu privire la victimele infracțiunilor, în vigoare de la 01.01.2018, face referire în mod explicit la **victimele vulnerabile**, evaluarea nevoilor și obligațiilor relevante referitoare la copii, persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități, victimele infracțiunilor violente sau infracțiunilor comise sub amenințarea cu violența, infracțiunilor bazate pe sex, orientare sexuală, naționalitate, **apartenență rasială sau etnică**, religie, credință etc.

DISCURSUL INSTIGATOR LA URĂ CA O FORMĂ PARTICULARĂ A INFRAȚIUNILOR MOTIVATE RASIAL

Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei nr. R. (97) 20 privind „Discursul instigator la ură” definește acest concept după cum urmează: „discursul instigator la ură [acoperă] toate formele de exprimare care răspândesc, incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură bazate pe intoleranță, inclusiv intoleranța exprimată de un naționalism sau etnocentrism agresiv, precum și discriminarea și ostilitatea împotriva minorităților, a migranților și persoanele de origine imigrantă”.

Conform Recomandării, nu numai exprimările care incită la acte de violență/discriminare sunt calificate drept discurs instigator la ură; în plus, nu este necesară stabilirea unei situații de „pericol clar și prezent”.

STUDIU DE CAZ

Domnul Féret a fost găsit vinovat de instanțele belgiene, sub aspectul răspunderii penale, pentru distribuirea unor pliante/afișe care solicitau expulzarea tuturor musulmanilor și imigranților non-europeni din Belgia și acuzându-i în mod colectiv de infracționalitate.

În cazul **Féret împotriva Belgiei**, Curtea a stabilit că sentința sa penală nu a încălcat articolul 10 (dreptul la libertatea de exprimare).

STUDIU DE CAZ

Au fost aduse acuzații penale împotriva unor tineri cu vârste între aproximativ douăzeci și douăzeci și cinci de ani pentru că au distribuit într-o școală gimnazială pliante în care homosexualitatea era considerată o „înclinație sexuală deviantă” care a avut „un efect distructiv moral asupra esenței societății” și care „a determinat răspândirea HIV și SIDA”.

În cauza **Vejdeland și alții împotriva Suediei**, Curtea Europeană a considerat că aceste declarații au echivalat cu discursuri instigatoare la ură și, prin urmare, pedepsele (proporționale) cu închisoarea și sancțiunile complementare nu au încălcat articolul 10.

În cauza **Lilliendahl împotriva Islandei**, vizând remarci extrem de jignitoare la adresa comunității LGBT publicate online în contextul unei discuții privind acordarea de consiliere elevilor LGBT din școlile primare și gimnaziale, Curtea Europeană a făcut o distincție între două categorii de discurs instigator la ură: **prima categorie** cuprindea cazurile cele mai grave de discurs motivat de ură, cum ar fi cazurile de discurs care incită la violență și ură sau cazurile de revizuire a unor fapte istorice bine stabilite (de ex. negarea faptului că a avut loc Holocaustul), care sunt de obicei un pretext pentru promovarea ideilor rasiste sau pentru o apologie a crimelor împotriva umanității. Acest tip de discurs instigator la ură nu poate beneficia de protecție în temeiul Convenției Europene, deoarece constituie un abuz de drept (aici, dreptul la libertatea de exprimare) și, prin urmare, este contrar articolului 17 din Convenția Europeană, care prevede că nimeni nu poate folosi drepturile garantate prin Convenția Europeană pentru a împiedica alte persoane să se bucure de ale lor.

A **doua categorie** de discurs instigator la ură a constat în cazurile de discurs în care nu există o incitare explicită la violență sau la ură, dar în care declarațiile urmăresc insultarea, calomnierea sau ridiculizarea unor anumite grupuri ale populației. În astfel de cazuri, persoana care face aceste declarații poate susține că declarațiile sunt protejate în temeiul articolului 10, dreptul la libertatea de exprimare, al Convenției Europene și va fi latitudinea instanțelor naționale (și în cele din urmă a Curții Europene) să analizeze dacă a avut loc vreo îngrădire a dreptului lor la libertatea de exprimare.

ACTIVITĂȚILE POLIȚIEI ONLINE: COMBATEREA URII PE INTERNET

STUDIU DE CAZ

Beizaras și Levickas erau doi tineri aflați într-o relație. Unul dintre ei a postat o fotografie cu ei sărutându-se pe contul (public) de Facebook, pentru a marca începutul relației lor. Acest lucru a dus la publicarea a sute de comentarii online care exprimau disprețul față de persoanele LGBT. Unele dintre mesaje au fost însă mai grave, deoarece conțineau amenințări directe sau indirecte la adresa celor doi bărbați.

Autoritățile de urmărire penală și instanțele au refuzat să declanșeze o anchetă penală pentru instigare la ură și violență împotriva persoanelor LGBT, argumentând că comportamentul reclamanților a contribuit la publicarea de mesaje de ură și că declanșarea procedurilor penale ar fi o pierdere de timp și resurse și ar încălca dreptul la liberă exprimare al autorilor comentariilor.

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului

În cauza **Beizaras și Levickas împotriva Lituaniei**, Curtea Europeană a constatat o încălcare a **articolului 8** (dreptul la respectarea vieții private și de familie) și a **articolului 14** (dreptul la protecție împotriva discriminării).

Deși a fost de acord, în principiu, cu instanțele interne în privința faptului că nu trebuie recurs cu ușurință la sancțiunile penale, a reamintit și jurisprudența proprie în se susține că, în ceea ce privește infracțiunile grave împotriva integrității fizice sau psihice ale unei persoane, sau agresiunile verbale directe și amenințările fizice motivate rasial, **numai măsurile de drept penal** ar putea asigura o protecție adecvată victimelor și ar putea servi drept descurajare pentru infracțiuni viitoare.

Curtea Europeană nu a fost de acord cu concluzia instanței naționale conform căreia comportamentul reclamanților a fost provocator. Aceasta a considerat că nici măcar faptul că reclamanții au publicat fotografia intenționat în vederea declanșării unei dezbateri publice asupra drepturilor persoanelor LGBT nu a fost suficient pentru a constitui o provocare.

Curtea Europeană a remarcat, de asemenea, că instanțele naționale au evaluat negativ în mod indirect **orientarea sexuală a reclamanților**, precizând că fotografia ar fi trebuit să fie accesibilă numai prietenilor acestora și altor persoane de aceeași orientare sexuală.

Curtea Europeană a examinat apoi unele dintre mesaje, în care autorii comentariilor îl plâneau **regretau „eșecul” lui Hitler** de a incinera homosexualii împreună cu evreii sau propuneau ca homosexualii să fie aruncați în camera de gazare sau arși de vii.

Curtea Europeană a considerat că astfel de comentarii nu erau pur și simplu vulgare și jignitoare, ci **în mod clar echivalau cu un discurs instigator la ură**, care ar trebui să facă obiectul sancțiunilor penale, menționând în acest sens că autoritățile naționale au inițiat proceduri penale în legătură cu alte cazuri „mai blânde” de discurs instigator la ură împotriva altor minorități.

Într-adevăr, Curtea Europeană a considerat că până și **un singur mesaj instigator la ură** – în special dintre acelea care cer moartea reclamanților – ar fi trebuit să fie suficient pentru ca autoritățile naționale să intre în acțiune.

1. GRUPURI VULNERABILE, STEREOTIPURI, POLIȚIE

1.1 O SELECȚIE A JURISPRUDENȚEI CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI RELEVANTE PENTRU PREGĂTIREA POLIȚIEI

CAZURI ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI: ROMI, POLIȚIE ȘI REFERINȚE LA VULNERABILITATE SAU STEREOTIPURI

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2020	Nagy	Ungaria	Articolul 3	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente.
2017	Király și Dömötör	Ungaria	Articolul 8	Romi. Lipsa protecției față de manifestările rasiste.
2017	M.F.	Ungaria	Articolul 3, 14	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Neinvestigarea faptului dacă discriminarea a jucat un rol în evenimente.
2016	R.B.	Ungaria	Articolul 8	Investigare neadecvată a acuzațiilor reclamantului de abuz motivat rasial.
2019	Lingurar	România	Articolul 3, 14	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente.
2017	Fogarasi și alții	România	Articolul 3	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unor investigații eficiente.
2010	Carabulea	România	Articolul 2, 3	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unor investigații eficiente.
2020	A.P.	Slovacia	Articolul 3	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente.
2012	Koky	Slovacia	Articolul 3	Romi. Violență motivată rasial. Lipsa unei investigații eficiente.
2012	M. și alții	Italia și Bulgaria	Articolul 3	Lipsa unei investigații eficiente în cazul relexor tratamente din partea unor persoane private.
2010	Sashov și alții	Bulgaria	Articolul 3	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unor investigații eficiente.
2002	Anguelova	Bulgaria	Articolul 2, 3	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unor investigații eficiente.
2018	Burlya și alții	Ucraina	Articolul 3, 8, 14	Romi. Violență motivată rasial. Neasigurarea protecției împotriva manifestărilor rasiste.
2017	Alkovic	Muntelegru	Articolul 8, 14	Romi. Musulmani. Incidente rasiste. Neasigurarea protecției.
2012	Kleyn și Aleksandrovici	Rusia	Articolul 2	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente.
2011	Durdevic	Croația	Articolul 3	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente.
2005	Bekos, Koutropoulos	Grecia	Articolul 3 și 14	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Neinvestigarea faptului dacă discriminarea a jucat un rol.

**CAZURI ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI: ROMI, POLIȚIE
CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI: ALTE GRUPURI, POLIȚIE ȘI
REFERINȚE LA VULNERABILITATE, STEREOTIPURI SAU PREJUDECĂȚI**

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2020	Polshina	Rusia	Articolul 3, 14	Violența bazată pe gen. Necrearea condițiilor care să le permită femeilor să trăiască fără teama de rele tratamente sau de atacuri la adresa integrității lor fizice.
2019	Volodina	Rusia	Articolul 3, 14	Violența bazată pe gen. Neasigurarea protecției pentru femei prin cadrul legal împotriva violenței și discriminării pe scară largă.
2014	Antayev și alții	Rusia	Articolul 3, 14	Rele tratamente pe bază etnică. Neinvestigarea posibilelor motive discriminatorii.
2012	Makhashev	Rusia	Articolul 3, 14	Violență pe bază etnică. Lipsa unei investigații eficiente. Neinvestigarea posibilelor motive discriminatorii.
2015	Identoba și alții	Georgia	Articolul 3, 11, 14	Violență bazată pe LGBT. Neasigurarea unei protecții adecvate. Lipsa unei investigații eficiente.
2014	Begheluri și alții	Georgia	Articolul 3, 9, 14	Violență motivată religios. Neprevenirea faptelor ilegale. Lipsa unei investigații eficiente.
2007	Membri (97) ai Congregației Gldani a Martorilor lui Iehova	Georgia	Articolul 3, 9, 14	Violență motivată religios. Neprevenirea faptelor ilegale. Lipsa unei investigații eficiente.
2020	Beizaras și Levickas	Lituania	Articolul 8, 13	Neinvestigarea discursului instigator la ură. Orientare sexuală.
2016	MC și AC	România	Articolul 3, 14	Violență bazată pe LGBT. Lipsa unei investigații eficiente. Neluarea în considerare a posibilelor motive discriminatorii.
2017	Talpis	Italia	Articolul 2, 3, 14	Violența bazată pe gen. Viață. Neprevenirea faptelor ilegale. Discriminare.
2014	TM și CM	Moldova	Articolul 3, 14	Violența bazată pe gen. Neasigurarea unei protecții adecvate.
2012	B.S.	Spania	Articolul 3, 14	Rasă, gen. Neluarea în considerare a unei anumite vulnerabilități. Neinvestigarea posibilelor motive discriminatorii.
2010	Milanovic	Serbia	Articolul 3, 14	Violență bazată pe religie. Neprevenirea faptelor ilegale. Lipsa unei investigații eficiente.
2009	Opuz	Turcia	Articolul 2, 3, 14	Violența bazată pe gen. Neprevenirea faptelor ilegale. Lipsa unei investigații eficiente.

CAZURI ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI: ROMI, ASPECTE ÎN AFARA SFEREI DE RELAȚIE CU POLIȚIA ȘI REFERINȚE LA VULNERABILITATE ȘI STEREOTIPURI

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2020	Hirtu și alții	Franța	Articolul 8, 13	Evacuări forțate. Lipsa unei alternative de cazare. Lipsa măsurilor reparatorii corespunzătoare.
2013	Lavida și alții	Grecia	Articolul 2, 14 Protocolul 1	Discriminare în educație.
2012	Sampanis și alții	Grecia	Articolul 2, 14 Protocolul 1	Discriminare în educație.
2008	Sampani și alții	Grecia	Articolul 2, 14 Protocolul 1	Discriminare în educație.
2012	I.G. și alții	Slovacia	Articolul 3, 8	Sterilizare forțată. Lipsa garanțiilor legale pentru drepturile de reproducere.
2011	V.C.	Slovacia	Articolul 3, 8	Sterilizare forțată. Lipsa garanțiilor legale pentru drepturile de reproducere.
2020	Hudorovic și alții	Slovenia	Nicio încălcare Articolul 3, 8, 14	Neasigurarea accesului la apă potabilă și canalizare.
2016	Bagdonavicius și alții	Rusia	Articolul 8	Evacuări forțate și lipsă de cazare alternativă.
2014	CLR în numele lui Valentin Câmpeanu	România	Articolul 2	Deces în instituție medico-socială. Lipsa unei investigații eficiente.
2013	Horvath și Kiss	Ungaria	Articolul 2, 14 Protocolul 1	Discriminare în educație.
2012	Yordanova și alții	Bulgaria	Articolul 8	Evacuări forțate și lipsă de cazare alternativă.
2010	Orsus și alții	Croația	Articolul 2, 14 Protocolul 1	Discriminare în educație.
2009	Muñoz Diaz	Spania	Articolul 1, 14 Protocolul 1	Refuzul recunoașterii căsătoriei romilor pentru stabilirea pensiei de urmaș.
2007	D.H. și alții	Republica Cehă	Articolul 2, 14 Protocolul 1	Discriminare în educație.

2. PROBLEME LEGATE DE DREPTURILE OMULUI REFERITOARE LA ROMI ȘI ACTIVITATEA POLIȚIEI

2.1 SELECȚIE A JURISPRUDENȚEI CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI RELEVANTE PENTRU FORMARE

CAZURI ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI: PROBLEME LEGATE DE ROMI INCLUSIV POLIȚIE

ATACURI DIN PARTEA UNOR PERSOANE PRIVATE ȘI RĂSPUNSUL POLIȚIEI

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2017	Škorjanec	Croația	Articolul 3, 4	Investigare inadecvată a violenței motivate rasial.
2009	Beganović contra Croației	Croația	Articolul 3	Lipsa investigațiilor eficiente și a protecției împotriva violenței.
2007	Šečić	Croația	Articolul 3, 14	Lipsa unei investigații eficiente a atacului motivat rasial.
2012	M. și alții	Italia și Bulgaria	Articolul 3	Lipsa unei investigații eficiente în cazul reținerilor din partea unor persoane private.
2012	Yotova	Bulgaria	Articolul 3, 14	Investigare inadecvată a violenței motivate rasial.
2011	Dimitrova și alții	Bulgaria	Articolul 2	Lipsa unei investigații eficiente.
2010	Seidova și alții	Bulgaria	Articolul 2	Lipsa unei investigații eficiente. Lipsa accesului la anchetă a rudelor victimei.
2007	Angelova și Iliev	Bulgaria	Articolul 2, 14	Lipsa unei investigații eficiente a atacului motivat rasial.
2018	Lakatošová și Lakatoš	Slovacia	Articolul 2, 14	Lipsa unei investigații eficiente a atacului motivat rasial.
2012	Koky și alții	Slovacia	Articolul 3	Lipsa unei investigații eficiente în cazul incidentului violent.
2015	Balázs	Ungaria	Articolul 14	Romi. Violență motivată rasial. Lipsa unei investigații eficiente.

VIOLENȚE ȘI DISTRUGEREA LOCUINȚELOR ROMILOR ȘI RĂSPUNSUL POLIȚIEI

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2012	Lăcătuș și alții	România	Articolul 3,6, 8, 14	Atacuri rasiste. Distrugerea locuințelor. Proces echitabil.
2009	Tănase și alții	România	Articolul 3,6, 8, 14	Atacuri rasiste. Prejudecată rasială. Proces echitabil.
2007	Gergely	România	Articolul 3,6, 8, 14	Atacuri rasiste. Distrugerea locuințelor. Proces echitabil.
2005	Moldovan (nr. 1) și alții	România	Articolul 3, 6, 8, 14	Atacuri rasiste. Distrugerea locuințelor. Proces echitabil. Discriminare.
2005	Moldovan (nr. 2) și alții	România	Articolul 3, 6, 8, 14	Atacuri rasiste. Distrugerea locuințelor. Proces echitabil. Discriminare.
2018	Burlya și alții	Ucraina	Articolul 3, 8, 14	Atacuri rasiste. Neasigurarea protecției. Lipsa unei investigații eficiente a motivației rasiale.
2007	Kalanyos și alții	România	Articolul 3, 6, 8, 14	Atacuri rasiste. Distrugerea locuințelor. Proces echitabil.
2012	Fedorcenko și Lozenko	Ucraina	Articolul 2, 14	Atacuri rasiste. Lipsa investigațiilor eficiente și a posibilelor motive rasiale.

UTILIZAREA ARMELOR DE FOC ÎN TIMPUL INTERVENȚIEI POLIȚIEI SAU ARESTĂRII

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2010	Vasil Sashov Petrov	Bulgaria	Articolul 2, 13	Utilizarea armelor de foc. Lipsa unei investigații eficiente.
2005	Nachova și alții	Bulgaria	Articolul 2, 14	Folosirea armelor de foc, lipsa unei investigații eficiente, neinvestigarea faptului dacă discriminarea a jucat un rol în evenimente.
2020	Andreea-Marusia Dumitru România	România	Articolul 2	Utilizarea armelor de foc. Lipsa unei investigații eficiente.
2011	Soare și alții	România	Articolul 2	Utilizarea armelor de foc. Lipsa unei investigații eficiente.
2014	Guerdner și alții împotriva Franței	Franța	Articolul 2	Utilizarea armelor de foc.

OMUCIDERE ÎN CUSTODIA SAU DETENȚIA POLIȚIEI

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2010	Velikova	Bulgaria	Articolul 2	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente.
2006	Ognyanova și Choban	Bulgaria	Articolul 2,3, 5, 13	Rele tratamente, lipsa unei investigații eficiente.
2002	Anguelova	Bulgaria	Articolul 2,3, 5, 13	Neacordarea de îngrijiri medicale, lipsa unei investigații eficiente.
2015	Ion Bălășoiu	România	Articolul 3	Lipsa unei investigații eficiente.
2012	Kleyn și Aleksandrovici	Rusia	Articolul 2	Neluarea de măsuri corespunzătoare pentru a determina cauza morții. Lipsa unei investigații eficiente.
2010	Mižigárová	Slovacia	Articolul 2	Neprotejarea vieții, lipsa unei investigații eficiente.

RELE TRATAMENTE DIN PARTEA POLIȚIEI

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2010	Stefanou	Grecia	Articolul 3	Rele tratamente.
2007	Petropoulou-Tsakiris	Grecia	Articolul 3, 14	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente. Neinvestigarea posibilelor motive rasiale.
2005	Bekos și Koutropoulos	Grecia	Articolul 3, 14	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente.
2011	Durdevic	Croația	Articolul 3	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente.
2020	X și Y	Macedonia de Nord	Articolul 3	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente.
2008	Dzeladinov și alții	FYR Macedonia	Articolul 3	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente.
2008	Sulejmanov	FYR Macedonia	Articolul 3	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente.
2007	Jašar	FYR Macedonia	Articolul 3	Lipsa unei investigații eficiente a relor tratamente.
2019	Lingurar împotriva României	România	Articolul 3, 14	Rele tratamente. Neinvestigarea posibilelor motivații rasiale - operațiune de poliție.

RELE TRATAMENTE DIN PARTEA POLIȚIEI

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2016	Gheorghită și Alexe	România	Articolul 3	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente.
2017	Fogarasi și alții	România	Articolul 3	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente.
2016	Boacă și alții	România	Articolul 3, 14	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente și a posibilelor motive rasiale.
2015	Ciorcan și alții	România	Articolul 3, 14	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente și a posibilelor motive rasiale.
2010	Carabulea	România	Articolul 2, 3	Rele tratamente. Lipsa unor investigații eficiente.
2008	Stoica contra României	România	Articolul 3, 14	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente. Neinvestigarea posibilelor motive rasiale.
2007	Cobzaru	România	Articolul 3, 14	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente. Neinvestigarea posibilelor motive rasiale.
2020	Nagy	Ungaria	Articolul 3	Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente.
2017	M.F.	Ungaria	Articolul 3, 14	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente. Neinvestigarea posibilelor motive rasiale.
2012	Borbála Kiss	Ungaria	Articolul 3	Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente.
2020	R.R. și R.D.	Slovacia	Articolul 3, 14	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente. Neinvestigarea posibilelor motive rasiale.
2020	A.P. împotriva Slovaciei	Slovacia	Articolul 3	Rele tratamente. Lipsa unei investigații eficiente.
2016	Adam împotriva Slovaciei	Slovacia	Articolul 3	Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente.

HĂRȚUIRE RASIALĂ, ABUZ VERBAL PERSOANE PRIVATE, RĂSPUNSUL POLIȚIEI

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2017	Király și Dömötör	Ungaria	Articolul 8	Marșuri anti-romi. Lipsa protecției față de manifestările rasiste.
2016	RB	Ungaria	Articolul 8	Investigare neadecvată a acuzațiilor reclamantului de abuz motivat rasial.
2013	Vona	Ungaria	Articolul 11	Dizolvarea asociației din cauza marșurilor anti-romi și a ideologiei rasiste.

3. DISCRIMINARE, ACTIVITĂȚI ALE POLIȚIEI

3.1 SELECȚIE A JURISPRUDENȚEI CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI RELEVANTE PENTRU FORMARE

CAZURI ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI: ROMI, POLIȚIE ȘI REFERINȚE LA DISCRIMINARE

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2019	Lingurar	România	Articolul 3, 14	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente. Caracterizare rasială.
2018	Lingurar și alții	România	Articolul 3, 14	Folosirea excesivă a forței, neinvestigarea acuzațiilor de abuz motivat rasial.
2016	Boacă și alții	România	Articolul 3, 14	Poliție. Neinvestigarea acuzațiilor de discriminare.
2015	Ciorcan și alții	România	Articolul 2, 14	Poliție. Neinvestigarea motivelor discriminatorii.
2012	Lacatus și alții	România	Articolul 6, 8, 14	Violență din partea unor terți. Decizii judecătorești părtinitoare, eșecul autorităților de a remedia încălcările.
2010	Stoica	România	Articolul 6, 14	Investigații cu caracter discriminatoriu rasial din partea procurorului și a poliției. Atitudini discriminatorii din partea poliției.
2007	Cobzaru	România	Articolul 3, 13, 14	Ancheta procurorului discriminatorie din punct de vedere rasial, neinvestigarea posibilelor motive rasiale.
2005	Moldovan și alții	România	Articolul 6, 8, 14	Violență din partea unor terți. Hotărâri judecătorești discriminatorii din punct de vedere rasial, eșecul autorităților de a remedia încălcările.
2017	Király și Dömötör	Ungaria	Articolul 8	Romi. Violență motivată rasial.
2017	M.F.	Ungaria	Articolul 3, 14	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Neinvestigarea posibilelor motive rasiale.
2016	R.B.	Ungaria	Articolul 8	Investigare neadecvată a acuzațiilor reclamantului de abuz motivat rasial.
2015	Balazs	Ungaria	Articolul 3, 14	Romi. Violență motivată rasial. Lipsa unei investigații eficiente.
2008	Sampanis și alții	Grecia	Art. 14, 1 Protocolul 12	Dreptul la educație. Manifestări rasiste.

CAZURI ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI: ROMI, POLIȚIE ȘI REFERINȚE LA DISCRIMINARE

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2007	Petropoulou Tsakiris	Grecia	Articolul 3 și 14	Poliție. Neinvestigarea posibilelor motive rasiale, atitudini discriminatorii din partea poliției.
2005	Bekos, Koutropoulos	Grecia	Articolul 3 și 14	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Neinvestigarea faptului dacă discriminarea a jucat un rol.
2012	Yotova	Bulgaria	Articolul 2, 14	Poliție. Neluarea în considerare și judecarea în consecință a infracțiunilor motivate rasial.
2007	Angelova și Iliev	Bulgaria	Articolul 2, 14	Poliție. Neluarea în considerare și judecarea în consecință a infracțiunilor motivate rasial.
2005	Nachova și alții	Bulgaria	Articolul 2, 14	Poliție. Utilizarea armelor de foc. Neinvestigarea posibilelor motive rasiale.
2020	R.R. și R.D.	Slovacia	Articolul 3, 14	Romi. Rele tratamente din partea poliției. Lipsa unei investigații eficiente.
2018	Lakatošová și Lakatos	Slovacia	Articolul 2, 14	Violență din motive legate de romi. Lipsa unei investigații eficiente.
2018	Burlya și alții	Ucraina	Articolul 3, 8, 14	Violență din motive legate de romi. Neasigurarea protecției împotriva manifestărilor rasiste.
2012	Fedorcenko, Lozenko	Ucraina	Articolul 2, 14	Violența din partea persoanelor private. Neinvestigarea posibilelor motive rasiste/etnice ale infracțiunilor.
2017	Škorjanec	Croația	Articolul 3, 14	Investigare inadecvată a violenței motivate rasial.
2007	Šečić	Croația	Articolul 3, 14	Violența din partea persoanelor private. Neluarea în considerare de către poliție a infracțiunilor motivate rasial.
2017	Alkovic	Munte negru	Articolul 8, 14	Romi. Musulmani. Incidente rasiste. Neasigurarea protecției.

CAZURI ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI: ALTE GRUPURI, POLIȚIE ȘI REFERINȚE LA DISCRIMINARE

AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2020	Aghdgomelashvili și Japaridze	Georgia	Articolul 3, 14	Violență bazată pe LGBT. Poliție. Discriminare. Lipsa unei investigații eficiente.
2015	Identoba și alții	Georgia	Articolul 3, 11, 14	Violență bazată pe LGBT. Neasigurarea unei protecții adecvate. Lipsa unor investigații eficiente.
2014	Begheluri și alții	Georgia	Articolul 3, 9, 14	Violență motivată religios. Neprevenirea faptelor ilegale. Lipsa unor investigații eficiente.
2007	Membri (97) ai a Congregației Gldani a Martorilor lui Iehova	Georgia	Articolul 3, 9, 14	Violență motivată religios. Neprevenirea faptelor ilegale. Lipsa unor investigații eficiente.
2020	Munteanu	Moldova	Articolul 3, 14	Violență bazată pe gen. Neasigurarea unei protecții adecvate. Atitudini discriminatorii.
2014	TM și CM	Moldova	Articolul 3, 14	Violență bazată pe gen. Neasigurarea unei protecții adecvate. Atitudini discriminatorii.
2013	Mudric	Moldova	Articolul 3, 14	Violență bazată pe gen. Neasigurarea unei protecții adecvate. Atitudini discriminatorii.
2013	Eremia	Moldova	Articolul 3, 14	Violență bazată pe gen. Neasigurarea unei protecții adecvate. Atitudini discriminatorii.
2016	M.G.	Turcia	Articolul 3, 14	Violență bazată pe gen. Neasigurarea unei protecții adecvate. Atitudini discriminatorii.
2016	Halime Kilic	Turcia	Articolul 2, 14	Violență bazată pe gen. Neasigurarea unei protecții adecvate. Atitudini discriminatorii.
2009	Opuz	Turcia	Articolul 2, 3, 14	Violență bazată pe gen. Neasigurarea unei protecții adecvate. Atitudini discriminatorii.
2020	Polshina	Rusia	Articolul 3, 14	Violență bazată pe gen. Nerearea condițiilor care să le permită femeilor să trăiască fără teama de rele tratamente sau de atacuri la adresa integrității lor fizice.
2019	Volodina	Rusia	Articolul 3, 14	Violență bazată pe gen. Neasigurarea protecției pentru femei prin cadrul legal împotriva violenței și discriminării pe scară largă.
2014	Antayev și alții	Rusia	Articolul 3, 14	Rele tratamente pe bază etnică. Neinvestigarea posibilelor motive discriminatorii.
2012	Makhashev	Rusia	Articolul 3, 14	Violență pe bază etnică. Lipsa unei investigații eficiente. Neinvestigarea posibilelor motive discriminatorii.
2020	Kornilova	Ucraina	Articolul 3, 14	Violență motivată religios. Nerespectarea obligației de a demasca orice motiv religios al incidentului și de a stabili dacă prejudecățile religioase au jucat un rol.
2020	Zagubnta și Tabachkova	Ucraina	Articolul 3, 14	Violență motivată religios. Nerespectarea obligației de a demasca orice motiv religios al incidentului.
2017	Grigoryan și Sergheeva	Ucraina	Articolul 3, 14	Prejudecată etnică. Poliție. Rele tratamente. Neluarea de măsuri pentru a dezvălui posibilele motive rasiale sau etnice din spatele tratamentului din secția de poliție.

CAZURI ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI: ALTE GRUPURI, POLIȚIE ȘI REFERINȚE LA DISCRIMINARE

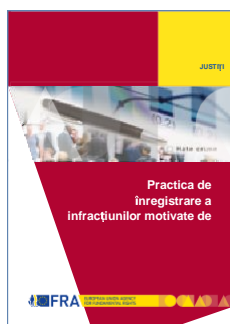
AN	CAZ	STAT	ÎNCĂLCARE	PROBLEMA ÎN CAUZĂ
2017	Balsan	România	Articolul 3, 14	Violența bazată pe gen. Neasigurarea unei protecții adecvate. Atitudine discriminatorie.
2016	MC și AC	România	Articolul 3, 14	Violență bazată pe LGBT. Lipsa unei investigații eficiente. Neluarea în considerare a posibilelor motive discriminatorii.
2020	Makuchyan și Minasyan	Azerbaidjan Ungaria	Articolul 2, 14	Nerespingerea acuzației discutabile de discriminare. Impunitatea făptuitorului legată causal de etnia victimelor.
2020	Beizaras și Levickas	Lituania	Articolul 8, 13	Orientare sexuală. Neinvestigarea discursului instigator la ură.
2017	Talpis	Italia	Articolul 2, 3, 14	Violența bazată pe gen. Viață. Neprevenirea faptelor ilegale. Discriminare.
2017	Grigoryan și Sergeeva	Ucraina	Articolul 3, 14	Prejudecată etnică. Poliție. Rele tratamente. Neluarea de măsuri pentru a dezvălui posibilele motive rasiale sau etnice din spatele tratamentului din secția de poliție.
2014	Abdu	Bulgaria	Articolul 3, 14	Prejudecată rasială. Lipsa unei investigații eficiente. Neinvestigarea posibilului motiv rasist al violenței.
2012	Virabyan	Armenia	Articolul 3, 14	Motiv politic. Neinvestigarea relelor tratamente motivate politic din partea poliției.
2012	B.S.	Spania	Articolul 3, 14	Rasă, gen. Neluarea în considerare a unei anumite vulnerabilități. Neinvestigarea posibilelor motive discriminatorii.
2010	Milanovic	Serbia	Articolul 3, 14	Violență bazată pe religie. Neprevenirea faptelor ilegale. Lipsa unei investigații eficiente.
2009	Turan Cakir	Belgia	Articolul 3, 14	Prejudecată rasială. Rele tratamente din partea poliției. Eșecul de a stabili dacă un comportament discriminatoriu ar fi putut juca un rol.

4. SELECTIE DE INSTRUCȚIUNI SAU PROTOCOALE PENTRU INVESTIGAREA INFRAȚIUNILOR MOTIVATE RASIAL ȘI A ALTOR INFRAȚIUNI MOTIVATE DE URĂ

4.1 PROTOCOALE, INSTRUCȚIUNI, GHID PENTRU APLICAREA LEGII ȘI/SAU JUDICIAR: INVESTIGAREA INFRAȚIUNILOR MOTIVATE RASIAL ȘI A ALTOR INFRAȚIUNI MOTIVATE DE URĂ

Următorul tabel conține informații culese din diverse surse cu privire la existența documentelor oficiale sub diferite forme (circulare, instrucțiuni, îndrumări, manuale) care oferă îndrumări polițiștilor, procurorilor sau judecătorilor cu privire la identificarea, urmărirea penală și condamnarea infracțiunilor cu motivație rasială. Deși s-au depus toate eforturile pentru ca informațiile prezentate mai jos să fie complete și actualizate, acest lucru nu a fost întotdeauna posibil, deoarece astfel de documente oficiale nu sunt adesea disponibile publicului. Acolo unde este posibil, sunt furnizate linkuri fie către documentele oficiale în sine, fie către sursa informațiilor cu privire la existența acestora. Dacă nu se specifică altfel, toate linkurile sunt către documentul original în limba națională respectivă.

Referințele sunt furnizate în principal din rapoartele Agenției pentru Drepturi Fundamentale a UE, din documentele Departamentului Consiliului Europei pentru Executarea Hotărârilor și din diverse rapoarte guvernamentale:

ȚARA	ÎNDRUMĂRI POLIȚIE	ÎNDRUMĂRI PROCURORI	ÎNDRUMĂRI INSTANȚE
AUSTRIA	Îndrumări interne pentru poliție privind identificarea infracțiunilor motivate politic (inclusiv a celor motivate de ură), nu este public		
CIPRU	<p>Ordinul șefului de poliție 3/38 Politica privind gestionarea și combaterea violenței rasiste, xenofobiei și discriminării</p> <p>Circulara șefului poliției privind investigarea cazurilor rasiale, 2009</p> <p>Circulara șefului poliției privind investigarea cazurilor penale legate de infracțiuni rasiste și intoleranță, 2015</p> <p>Circulara șefului poliției privind evitarea comportamentului rasist din partea membrilor poliției, 2018</p>		

ȚARA	ÎNDRUMĂRI POLIȚIE	ÎNDRUMĂRI PROCURORI	ÎNDRUMĂRI INSTANȚE
CROAȚIA	Biroul pentru Drepturile Omului, Guvernul Croației, <u>Protocolul de procedură în cazurile de infracțiuni motivate de ură</u> , 2011	2006 Procuratura Statului, Instrucțiuni privind tratarea cazurilor de infracțiuni motivate de ură	
REPUBLICA CEHĂ	Manuale metodologice interne legate de infracțiunile motivate de ură, elaborate de ONG-ul In Justitia, nu este public		
DANEMARCA	Instrucțiunea Directorului Procuraturii 2/2011 <u>privind procesarea cazurilor de încălcare a secțiunii 266b din Codul Penal și Legea privind interzicerea tratamentelor</u> Diferite pe baza rasei și a cazurilor în care s-ar putea aplica Secțiunea 81 (1) (vi) din Codul Penal	Instrucțiunea 2/2011 a Directorului Procuraturii	
ESTONIA	Ministerul Justiției, Instrucțiuni care definesc infracțiunile motivate de ură și explică tipurile de discriminare		
FINLANDA	Consiliul National de Politie, Instrucțiunea 2020/2011/2098 din 2011		
FRANȚA	Document de îndrumare pentru poliție privind investigarea și furnizarea de asistență pentru victimele infracțiunilor motivate de ură, nu este public		
GERMANIA	Ghid de investigații pentru poliție, instrucțiuni și coduri de practică privind infracțiunile motivate politic (inclusiv infracțiuni motivate de ură), nu este public		
GRECIA	Circulara Poliției nr. 7100/25/14-δ', Cu privire la combaterea rasismului, xenofobiei și discriminării în activitățile poliției, 2014	Parchetul Curții Supreme, Circulara 5/2018 Statistici privind dosarele de violență motivată rasial	
UNGARIA	Instrucțiunea Direcției Generale a Poliției nr. 30/2019, Instrucțiunea privind îndeplinirea sarcinilor de poliție legate de tratarea infracțiunilor motivate de ură, 2019		
IRLANDA	Poliția, directive privind identificarea și înregistrarea infracțiunilor motivate de ură, de exemplu, Directiva Direcției Generale a Poliției 04/2007		
LETONIA	Ordinul Comisariatului Poliției de Stat 3487/2017, Îndrumări pentru poliștii de stat privind identificarea și investigarea infracțiunilor motivate de ură, 2017		
ȚĂRILE DE JOS	Poliția, îndrumări interne privind identificarea și înregistrarea infracțiunilor motivate de ură		
SLOVACIA	Regulamentul Ministerului de Interne nr. 115/2014 Conduita în lupta împotriva extremismului și a violenței fanilor		Ghid practic, Informații fundamentale și cele mai bune practici în judecarea infracțiunilor comise pe baza unui motiv special în conformitate cu secțiunea 140(e) din Codul Penal, 2019

ȚARA	ÎNDRUMĂRI POLIȚIE	ÎNDRUMĂRI PROCURORI	ÎNDRUMĂRI INSTANȚE
SUEDIA	Poliția, ghid pentru identificarea și înregistrarea infracțiunilor motivate de ură, nu este public		
UCRAINA	Instrucțiuni pentru poliție, utilizarea obligatorie a recomandărilor privind investigarea infracțiunilor motivate de ură, determinarea agenților responsabili cu controlul asupra investigațiilor preliminare procesului în acțiunile penale împotriva infracțiunilor motivate de ură, 2019		
REGATUL UNIT	<p>Unitatea de standarde de poliție a Ministerului de Interne/Asociația ofițerilor șefi de poliție, infracțiuni motivate de ură:Asigurarea unui serviciu de calitate – Bună practică și îndrumare tactică, 2005</p> <p>Serviciul Procuraturii Regale,</p> <p>Îndrumări pentru agenții de poliție și procurori, ed. a 5-a., 2013</p> <p>Colegiul de Poliție, Îndrumare operațională privind infracțiunile motivate de ură, 2014</p>	<p>Serviciul Procuraturii Regale, Îndrumări pentru agenți de poliție și procurori emise de Directorul Procuraturii Publice sub secțiunea S37A din Lege britanică cu privire la funcționarea poliției și administrarea probelor penale 1984, ediția a 5-a, 2013</p>	

5. AGENDĂ PROGRAM DE FORMARE

MODEL PROPUȘ PENTRU UN PROGRAM DE FORMARE

Standardele Consiliului Europei privind violența motivată rasial și nediscriminarea, cu accent pe situația romilor

ROMII ȘI POPULAȚIILE TRAVELLERS DIN EUROPA: UN PUNCT DE PLECARE PENTRU IDENTIFICAREA MODALITĂȚILOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A RELAȚIILOR DINTRE POLIȚIE ȘI ROMI

Instrumente	Descrierea generală a sesiunii de formare
Durată	Până la 2,5 ore (în funcție de nivelul de cunoștințe, conștientizare și expunere a participanților la problemele romilor)
Obiectiv	Înțelegerea caracteristicilor comune și a barierelor structurale sau a provocărilor cu care se confruntă comunitățile de romi din întreaga Europă
Aspecte-cheie	<p>Comunitățile de romi din Europa: aspecte relevante pentru poliție</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Diversitatea grupurilor de romi și terminologia Consiliului Europei referitoare la romi și <i>travellers</i> ○ Utilizarea termenului de țigan/romi și implicațiile pentru poliție ○ Provocări istorice cu care se confruntă romii (de exemplu, sclavie, Holocaust, deportări etc.) ○ Impactul COVID-19 și răspunsurile instituționale la nivel european ○ Măsuri ale Consiliului Europei și ale UE privind incluziunea socială <p>Grupuri vulnerabile, cadru european: aspecte relevante pentru poliție</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Grupuri vulnerabile în fața Curții Europene a Drepturilor Omului ○ Protecția statului în cazul grupurilor vulnerabile ○ Romii, un grup vulnerabil în fața Curții Europene a Drepturilor Omului ○ Obligațiile poliției în relația cu romii ca grup vulnerabil
Metode	Prezentare PowerPoint, discuții interactive, materiale video
Resurse	Ghidul de resurse pentru agenții de poliție <i>Secțiunea 1 Romi și Travellers</i>

Standardele Consiliului Europei privind violența motivată rasial și nediscriminarea, cu accent pe situația romilor

ABORDAREA STEREOTIPIZĂRII, PREJUDECĂȚILOR ȘI ANTIȚIGANISMULUI

Instrumente	Descrierea generală a sesiunii de formare
Durată	Până la 2,5 ore (în funcție de nivelul de cunoaștere și conștientizare a conceptelor legate de stereotipuri, prejudecăți și atitudini antirome)
Obiectiv	Înțelegerea stereotipurilor și a prejudecăților împotriva romilor și a modului în care pot afecta activitatea poliției atunci când se adresează comunităților de romi
Aspecte-cheie	<p>Stereotipizare, prejudecăți și antițiganism</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Discuțați conceptele de stereotip și prejudecată ○ Stereotipuri legate de romi larg răspândite ○ Implicațiile utilizării termenului de „țigan” în diferite contexte ○ Exemple de bune practici ale poliției <p>Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Stereotipizare, cazuri relevante privind poliția și comunitățile de romi ○ Implicații pentru activitatea poliției
Metode	Prezentare PowerPoint, discuții interactive, materiale video
Resurse	Ghidul de resurse pentru agenții de poliție <i>Secțiunea 2 Stereotipizare, prejudecăți, atitudini antirome</i>

STANDARDE ȘI ORGANISME ALE CONSILIULUI EUROPEI RELEVANTE PENTRU ACTIVITATEA POLIȚIEI

Instrumente	Descrierea generală a sesiunii de formare
Durată	Până la 2,5 ore (în funcție de nivelul de cunoaștere a instrumentelor Consiliului Europei cu privire la subiect)
Obiectiv	Creșterea gradului de cunoaștere cu privire la instrumentele Consiliului Europei pentru tratarea problemelor legate de poliție și romi, precum violența motivată rasial, și înțelegerea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului privind problemele legate de romi
Aspecte-cheie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Instrumentele și principiile Consiliului Europei relevante pentru poliție ○ Bune practici ale poliției referitoare la romi în diferite state membre ○ Instituțiile Consiliului Europei relevante pentru activitatea în domeniul drepturilor omului ○ Convenția Europeană a Drepturilor Omului relevantă pentru activitatea poliției ○ Curtea Europeană a Drepturilor Omului ○ Drepturile omului pentru agenții de poliție și Convenția Europeană a Drepturilor Omului ○ Angajarea responsabilității statului în temeiul Convenției
Metode	Prezentare PowerPoint, discuții interactive
Resurse	Ghidul de resurse pentru agenții de poliție <i>Secțiunea 3 Standarde și organisme ale Consiliului Europei relevante pentru activitatea poliției</i>

Standardele Consiliului Europei privind violența motivată rasial și nediscriminarea, cu accent pe situația romilor

STANDARDELE CONSILIULUI EUROPE PRIVIND NEDISCRIMINAREA RELEVANTE PENTRU ACTIVITATEA POLIȚIEI

Instrumente	Descrierea generală a sesiunii de formare
Durată	Până la 3,5 ore (în funcție de nivelul de cunoaștere și de conștientizare a discriminării și a standardelor legale corespunzătoare)
Obiectiv	Înțelegerea principiului nediscriminării și a standardelor legale aplicabile, a obligațiilor corespunzătoare pentru activitatea poliției evidențiate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului
Aspecte-cheie	<p>Principii și instrumente relevante pentru poliție</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Instrumentele și standardele Consiliului Europei <p>Forme de discriminare în dreptul european relevante pentru poliție</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului sau a Curții Europene de Justiție relevantă pentru poliție ○ Discriminare directă, discriminare prin asociere, hărțuire și îndemn la discriminare, discriminare multiplă sau intersecțională, discriminare indirectă ○ Violența provocată de atitudini discriminatorii și obligații relevante pentru poliție
Metode	Prezentare PowerPoint, discuții interactive, materiale video
Resurse	Ghidul de resurse pentru agenții de poliție <i>Secțiunea 4. Standardele Consiliului Europei privind nediscriminarea relevante pentru activitatea poliției</i>

INFRAȚIUNI CU MOTIVAȚIE RASIALĂ ÎN JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

Instrumente	Descrierea generală a sesiunii de formare
Durată	Până la 3,5 ore (în funcție de nivelul de cunoaștere și conștientizare a standardelor și practicilor legate de infracțiunile motivate rasial)
Obiectiv	Înțelegerea infracțiunilor motivate rasial și a standardelor Consiliului Europei relevante pentru poliție și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului
Aspecte-cheie	<p>Infrațiuni cu motivație rasială și incidente rasiste: concept și manifestări</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Definiția practică a ceea ce constituie o infracțiune motivată rasial <p>Tipologia infracțiunilor cu motivație rasială prezentate în fața Curții Europene a Drepturilor Omului</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Infracțiuni comise de membri ai grupărilor extremiste ○ Infracțiuni comise de grupuri de extremă dreaptă în timpul demonstrațiilor ○ Infracțiuni comise aleatoriu împotriva romilor ○ Infracțiuni motivate de asocierea cu o etnie sau de confuzii privind identitatea ○ Infracțiuni cu motive mixte ○ Profilarea etnică prin operațiuni ale poliției ○ Discursul instigator la ură și ura online
Metode	Prezentare PowerPoint, discuții interactive, materiale video
Resurse	Ghidul de resurse pentru agenții de poliție <i>Secțiunea 5 Infracțiuni cu motivație rasială în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului</i>

Comunitățile de romi și *travellers* suferă de discriminare și atitudini antirome pe scară largă și persistentă – recunoscută ca o formă specială de rasism alimentată de prejudecăți și stereotipuri – și sunt victimele diferitelor alte forme de discriminare, precum hărțuirea, discursul instigator la ură și crimele motivate de ură, în multe dintre statele membre ale Consiliului Europei. Discriminarea rămâne cea mai răspândită formă de încălcare a drepturilor omului în Europa astăzi și una care afectează în mod excesiv comunitățile de romi și *travellers*.

Departamentul „Roma and Travellers Team” al Consiliului Europei se angajează să combată discriminarea și atitudinile antirome printr-o abordare consecventă și cuprinzătoare, care include răspunsuri juridice și politice, stabilire de standarde, cooperare interguvernamentală, sprijin pentru statele membre, formare etc.

Ofițerii de poliție sunt în linia întâi în sistemului de justiție, deoarece sunt printre primii care intră în contact cu victimele discursului instigator la ură, hărțuirii, infracțiunilor motivate rasial și ale altor forme de încălcare a drepturilor omului și, prin urmare, au un rol vital în asigurarea accesului efectiv la justiție pentru comunitățile de romi și *travellers*.

Ghidul de resurse pentru ofițerii de poliție trebuie să fie folosit în primul rând pentru a informa agenții de poliție cu privire la valorile și standardele de bază relevante, necesare în activitățile de poliție din comunitățile de romi și *travellers*, dar poate fi, de asemenea, util și pentru alți reprezentanți ai organelor de aplicare a legii și pentru cei interesați de acest subiect.

Ghidul de resurse oferă informații despre situația comunităților de romi și *travellers* din Europa și despre modul în care standardele Consiliului Europei pot fi aplicate poliției și comunităților de romi și *travellers*. De asemenea, este inclusă jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, cu scopul de a-i ajuta pe ofițerii de poliție să înțeleagă, să investigheze și să urmărească mai bine încălcările drepturilor omului. În cele din urmă, Ghidul de resurse poate fi folosit ca instrument educațional și de sensibilizare, deoarece include propuneri pentru evenimente de formare și sesiuni de informare cu/pentru ofițeri de poliție și alți reprezentanți ai organelor de aplicare a legii.

RO

www.coe.int

Consiliul Europei este cea mai importantă organizație pentru drepturile omului de pe continent. Acesta cuprinde 46 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat menit să protejeze drepturile omului, democrația și statul de drept. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează implementarea Convenției în statele membre.

